

Saksutskrift

Handlingsprogram 2025 - 2028 Vestby kommune

Arkivsak-dok. 24/04559-1
Saksbehandler Neil Haakonsen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	25.11.2024	86/24
2 Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	26.11.2024	10/24
3 Eldrerådet	27.11.2024	16/24
4 Ungdomsrådet	28.11.2024	35/24
5 Kommunestyret	16.12.2024	
6 Arbeidsmiljøutvalget 2	27.11.2024	1/24

Møtebehandling

Handlingsprogram 2025-2028

Fellesforslag fra Høyre, FrP, MDG, Sp, Bygdelista, SV og Heidi Bahr (uavh.)

Handlingsprogram 2025-2028, datert 6. november 2024, vedtas med følgende endringer:

Alle tall i hele tusen	2025	2026	2027	2028
<i>Nye driftstiltak (pluss):</i>				
Ikke legge ned Oasen	2 000	4 900	4 900	4 900
Klimaregnskap	200	200	200	200
Ansatte barnehage	500	1 100	1 600	2 200
Sum nye driftstiltak	2 700	6 200	6 700	7 300
<i>Nye investeringer - renter og avdrag (pluss)</i>				
Sum nye finansutgifter	-	-	-	-
Brutto driftskonsekvens nye tiltak	2 700	6 200	6 700	7 300
<i>Inndekning (minus):</i>				
Økt skatteanslag eiendomsskatt	- 3 000	- 3 000	- 3 000	- 3 000
Sum inndekning	- 3 000	- 3 000	- 3 000	- 3 000
Netto påvirkning på netto driftsresultat (minus = overskudd)	- 300	3 200	3 700	4 300
<i>Netto driftsresultat, rådmannens forslag</i>	24 963	10 078	37 541	47 018
<i>Nytt netto driftsresultat</i>	24 663	6 878	33 841	42 718

Nytt punkt – fellesforslag på vegne av Frp, MDG, Sp og H:
Rådmannen bes fremme forslag til forskrift om godtgjøring for politisk virksomhet i Vestby kommune. Saken skal fremmes til første møte i 2025. Formannskapet får fullmakt til å legge forskriften ut på høring.

Votering

Rådmannens innstilling med endringer og tillegg fra repr. Jan-Henrik Palnes fellesforslag fikk 6 stemmer (Frp, H, Sp og MDG) og ble vedtatt.

Formannskapets vedtak/innstilling

1. Handlingsprogram 2025-2028 datert 6. november 2024 vedtas med følgende endring:

Handlingsprogram 2025-2028

Fellesforslag fra Høyre, FrP, MDG, Sp, Bygdelista, SV og Heidi Bahr (uavh.)

Handlingsprogram 2025-2028, datert 6. november 2024, vedtas med følgende endringer:

Alle tall i hele tusen	2025	2026	2027	2028
<i>Nye driftstiltak (pluss):</i>				
Ikke legge ned Oasen	2 000	4 900	4 900	4 900
Klimaregnskap	200	200	200	200
Ansatte barnehage	500	1 100	1 600	2 200
Sum nye driftstiltak	2 700	6 200	6 700	7 300
<i>Nye investeringer - renter og avdrag (pluss)</i>				
Sum nye finansutgifter	-	-	-	-
Brutto driftskonsekvens nye tiltak	2 700	6 200	6 700	7 300
<i>Inndekning (minus):</i>				
Økt skatteanslag eiendomsskatt	- 3 000	- 3 000	- 3 000	- 3 000
Sum inndekning	- 3 000	- 3 000	- 3 000	- 3 000
Netto påvirkning på netto driftsresultat (minus = overskudd)	- 300	3 200	3 700	4 300
<i>Netto driftsresultat, rådmannens forslag</i>	24 963	10 078	37 541	47 018
<i>Nytt netto driftsresultat</i>	24 663	6 878	33 841	42 718

2. Følgende handlingsregler vedtas for Vestby kommune:

1. Netto driftsresultat skal være minst 1,75 prosent av driftsinntektene
2. Disposisjonsfond skal utgjøre minst 10 prosent av driftsinntektene
3. Netto lånegjeld skal ikke overstige 125 prosent av driftsinntektene
4. Grad av egenfinansiering skal være minst 25 prosent av investeringskostnadene i løpet av økonomiplanperioden
3. Driftsbudsjett 2025 vedtas i samsvar med rådmannens forslag i «Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd». Områdenes nettorammer vedtas i samsvar med rådmannens forslag i «Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd».
4. Investeringsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med rådmannens forslag i «Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd» og «Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd».
5. Betalingsregulativ 2025 vedtas med virkning fra 1. januar 2025.
6. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på 35 millioner kroner til videreutlån i 2025, jf. kommunelovens § 14-17.
7. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på 168,9 millioner kroner til finansiering av investeringer i 2025, jf. kommunelovens § 14-15. Avdragstiden settes ut fra beregningen av minimumsavdrag.
8. Rådmannen gis fullmakt til å saldere netto renteutgift mot rentefond.
9. Rådmannen gis fullmakt til å saldere pensjonsutgifter mot pensjonsfond.
10. Rådmannen gis fullmakt til å fordele lønnsreserven til områdene.

11. Rådmannen gis fullmakt til å fordele reserven for økte driftskostnader IKT til områdene.
12. Rådmannen gis fullmakt til å fordele reserven for administrasjon og ledelse til områdene.
13. Avgiftene for vann, avløp, slamtømming, renovasjon, feiing, private planer, bygge-/delesak, forurensningsmyndighet, eierseksjonering og oppmåling skal være i henhold til selvkost.
14. Tilskuddssatser til drift til private ordinære barnehager er 282 544 kroner for små barn (0-2 år) og 145 392 kroner for store barn (3-6 år). For kapitaltilskudd og satser til familiebarnehager, benyttes nasjonale satser. Det ligger en forutsetning i vedtaket at satsene kan endres etter endringer i vedtatt statsbudsjett.
15. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skrives det ut eiendomsskatt, i hele kommunen, for 2025 med følgende utskrivningsalternativ:
 1. På næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jf. eiendomsskatteloven § 3 d.
 2. Eiendomsskattesatsen settes til 7 promille, jf. eiendomsskatteloven § 13.
 3. Skattesatsen differensieres ved at den sats som skal gjelde for ubebygget næringseiendom settes til 3,5 promille, jf. eiendomsskatteloven § 12 b.
 4. Eiendommer til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 a. Liste over eiendommer følger i vedlegg.
 5. Eiendomsskatt skal betales i to terminer.
 6. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter gjeldende fra 2025, jf. eiendomsskatteloven § 10.
16. Rådmannen gis fullmakt til å inngå avtale om driftskreditt eller å ta opp likviditetslån på 100 millioner kroner for Vestby kommune, jf. kommunelovens § 14-15.
17. Rådmannen tilpasser åpningstidene på biblioteket i Vestby kulturkvarter i forhold til vedtatt budsjett.
18. Rådmannen bes fremme forslag til forskrift om godtgjøring for politisk virksomhet i Vestby kommune. Saken skal fremmes til første møte i 2025. Formannskapet får fullmakt til å legge forskriften ut på høring.

Saksutskriften bekreftes
Vestby, 26.november 2024

Elin Tokerød
Formannskapssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksfremlegg

Rådmannens innstilling:

1. Handlingsprogram 2025-2028 datert 6. november 2024 vedtas.
2. Følgende handlingsregler vedtas for Vestby kommune:
 1. Netto driftsresultat skal være minst 1,75 prosent av driftsinntektene
 2. Disposisjonsfond skal utgjøre minst 10 prosent av driftsinntektene
 3. Netto lånegjeld skal ikke overstige 125 prosent av driftsinntektene
 4. Grad av egenfinansiering skal være minst 25 prosent av investeringskostnadene i løpet av økonomiplanperioden
3. Driftsbudsjett 2025 vedtas i samsvar med rådmannens forslag i «Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd». Områdenes nettorammer vedtas i samsvar med rådmannens forslag i «Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd».
4. Investeringsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med rådmannens forslag i «Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd» og «Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd».
5. Betalingsregulativ 2025 vedtas med virkning fra 1. januar 2025.
6. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på 35 millioner kroner til videreutlån i 2025, jf. kommunelovens § 14-17.
7. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på 168,9 millioner kroner til finansiering av investeringer i 2025, jf. kommunelovens § 14-15. Avdragstiden settes ut fra beregningen av minimumsavdrag.
8. Rådmannen gis fullmakt til å saldere netto renteutgift mot rentefond.
9. Rådmannen gis fullmakt til å saldere pensjonsutgifter mot pensjonsfond.
10. Rådmannen gis fullmakt til å fordele lønnsreserven til områdene.
11. Rådmannen gis fullmakt til å fordele reserven for økte driftskostnader IKT til områdene.
12. Rådmannen gis fullmakt til å fordele reserven for administrasjon og ledelse til områdene.
13. Avgiftene for vann, avløp, slamtømming, renovasjon, feiing, private planer, bygge-/delesak, forurensningsmyndighet, eierseksjonering og oppmåling skal være i henhold til selvkost.
14. Tilskuddssatser til drift til private ordinære barnehager er 282 544 kroner for små barn (0-2 år) og 145 392 kroner for store barn (3-6 år). For kapitaltilskudd og satser til familiebarnehager, benyttes nasjonale satser. Det ligger en forutsetning i vedtaket at satsene kan endres etter endringer i vedtatt statsbudsjett.
15. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skrives det ut eiendomsskatt, i hele kommunen, for 2025 med følgende utskrivningsalternativ:
 1. På næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jf. eiendomsskatteloven § 3 d.
 2. Eiendomsskattesatsen settes til 7 promille, jf. eiendomsskatteloven § 13.
 3. Skattesatsen differensieres ved at den sats som skal gjelde for ubebygget næringseiendom settes til 3,5 promille, jf. eiendomsskatteloven § 12 b.
 4. Eiendommer til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 a. Liste over eiendommer følger i vedlegg.
 5. Eiendomsskatt skal betales i to terminer.
 6. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter gjeldende fra 2025, jf. eiendomsskatteloven § 10.
16. Rådmannen gis fullmakt til å inngå avtale om driftskreditt eller å ta opp likviditetslån på 100 millioner kroner for Vestby kommune, jf. kommunelovens § 14-15.
17. Rådmannen tilpasser åpningstidene på biblioteket i Vestby kulturkvarter i forhold til vedtatt budsjett.

SAKSUTREDNING:

1. SAKSOPPLYSNINGER

I henhold til §§ 14-3 og 14-4 i kommuneloven skal kommunen utarbeide en økonomiplan for de fire neste budsjettår. Planen skal vise utviklingen i kommunens økonomi, og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 med vedlegg er fremlagt digitalt på kommunens hjemmeside.

1.1 Rådmannens innledning

Handlingsprogrammet som legges frem er preget av stor usikkerhet. Dette gjelder både situasjonen nasjonalt, med høye renter, prisstigning og kamp om arbeidskraften, men også internasjonalt. Både krigen i Ukraina og Palestina, samt valget i USA er forhold som vil påvirke kommunens tjenesteproduksjon.

Likevel er rådmannen av den oppfatning at Vestby kommune er godt rustet for de utfordringene som kommer. Det er med andre ord ikke krise i Vestby kommune, selv om også vår kommune merker at det har blitt vesentlig strammere økonomisk. Kommunen merker også et stadig økende forventningsgap. Dette gapet øker stadig, og det øker både i forhold til hva befolkningen forventer av kommunale tjenester og hva kommunen klarer å levere, og i forhold til hvilke forventninger overordnede myndigheter har til kommunesektoren. Etter rådmannens oppfatning er kanskje dette den største utfordringen Vestby kommune, og resten av kommunesektoren står foran.

I handlingsprogrammet er det omfattende omstillingstiltak. Til sammen omstilles det neste år for rundt 30 millioner. Dette er nødvendig for å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi i årene som ligger foran oss.

Kommunen har som mål at netto driftsresultat skal være på minimum 1,75 prosent. Det er først de to siste årene dette målet oppnås. Rådmannen mener likevel at dette resultatet er akseptabelt. Dersom målet skulle vært oppnådd de to første årene, måtte det blitt gjennomført massive kortvarige kutt. Rådmannen anbefaler ikke dette, og mener opplegget som nå foreslås bør gjennomføres, da kommunen har likviditet nok til å vente noen år med å oppnå kravet om 1,75 prosent i netto driftsresultat.

Like viktig som å gjennomføre omstillingsforslagene, er det å holde igjen på investeringer. Vi vet at vi står foran en stor utbygging i eldreomsorgskapasiteten, selv om denne utbyggingen kommer etter denne planperioden vi nå skal vedta. Kommunen har et måltall om at gjelden ikke skal overstige 125 prosent av driftsinntektene, og for å nå dette målet må det holdes igjen på investeringer i kommende planperiode.

2. VURDERING

2.1 Sentrale forutsetninger for arbeidet med handlingsprogrammet i år

Handlingsprogramarbeidet for perioden 2025-2028 har som de siste årene vært sterkt preget av de økonomiske konsekvensene av den pågående krigen i Ukraina, inflasjon over inflasjonsmålet og Norges Banks tiltak for å redusere inflasjonen samt at vi nå opplever konsekvensene av den lenge varslede eldrebølgen. Under arbeidet med rådmannens forslag til handlingsprogram 2025 –2028 har endringer i ungdomsmiljøet både nasjonalt så vel som lokalt vært et viktig fokus.

Lønnsoppgjøret i 2024 var preget av den høye inflasjonen de siste årene, og lønnsoppgjøret innebærer en reallønnsvekst kompenserte den for en betydelig del av inflasjonen det siste året. Verden og også vår nære verden i Vestby kommune har endret og det er mer usikkerhet både til behovene være innbyggere har både nå og i tiden som kommer, men også større usikkert rundet alle rammefaktorer som er utenfor det en kommune kan styre eller enkelt planlegge for.

Fullårseffekten av lønnsoppjøret for 2024 og lønnsglidning utgjør 48,1 millioner kroner for Vestby kommune i 2025.

Samtidig har Vestby kommune korrigerende frie inntekter per innbygger i 2023 på 94 prosent av landsgjennomsnittet. Sett bort fra de ytre påvirkningene på kommunens økonomi har dermed ikke Vestby kommune et inntektsnivå som er forenlig med å ha gjennomsnittlig kostnadsnivå.

Tabellen under viser de viktigste årsakene til endringene i netto driftsresultat sammenliknet med vedtatt handlingsprogram 2024-2027.

Tall i 1000 kroner	2 025	2 026	2 027
Netto driftsresultat vedtatt HP 2024-2027	-826	-9 789	-16 227
Økt rammetilskudd	-42 631	-82 934	-82 934
Økt skatteinngang	-68 100	-52 642	-49 962
Eiendomsskatt - næringseiendom	-6 000	-6 000	-6 000
Økt renteinntekt	-175	615	2 240
Sum inntektsendringer	-116 906	-140 961	-136 656
Økte avdrag på lån	4 366	10 605	7 765
Økte rentekostnad	15 178	4 197	-12 571
Økt merverdiavgiftsrefusjon	-6 000	-6 000	-6 000
Økt lønnsreserve	10 000	10 000	10 000
Økt sentral avsetning driftskostnader IKT	5 000	5 000	5 000
Sentral avsetning økte pensjonskostnader		25 000	25 000
Sentral avsetning administrasjon og ledelse	5 000	8 000	10 000
Lønnsoppjør 2024	48 113	48 113	48 113
Konsekvensjusteringer	56 037	39 533	33 356
Nye tiltak	31 584	29 479	26 229
Innsparingstiltak	-26 583	-33 255	-31 550
Sum kostnadsendringer	142 695	140 672	115 342
Netto driftsresultat rådmannens forslag til HP 2024-2027	24 963	-10 078	-37 541

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 innebærer en forverring av netto driftsresultat i 2025 på 25,8 millioner kroner sammenliknet vedtatt handlingsprogram 2024-2027. Sammenliknet med handlingsprogram 2024-2027 er netto driftsresultat i 2026 forbedret med om lag 0,3 millioner kroner, og i 2027 er det forbedret med om lag 21,3 millioner kroner.

Skatteinngangen og rammetilskuddet er endret i tråd med KS modell etter forslag til statsbudsjett 2025 inkludert tilleggsforslaget som ble lagt frem 1. november. Dette er betydelige økninger av inntektssiden, og en betydelig andel av dette er friske midler til kommunen som følger av omleggingen av beregningene for rammetilskudd og skattefordelingen mellom stat, fylker og kommuner. Det må nevnes at det også i de nærmeste årene vil være økte kostnader som følger av endringer i pensjon og endringer i beregningsmetode for refusjon for særlig ressurskrevende brukere.

Renteinntekter er justert for forventede endringer i innskuddsrenten. For 2025 er det forventet en økt inntekt som følge av retaksering næringseiendommer på om lag 21 millioner kroner.

Områdene foreslås styrket med om lag 104 millioner kroner i 2025. Av dette er 48,1 millioner kroner effekten av lønnsoppjør/lønnsglidning for 2024 og 56 millioner kroner er justeringer og endringer av tidligere vedtak (konsekvensjusteringer). Konsekvensjusteringene har i hovedsak sammenheng med demografiske endringer og endringer i innbyggernes behov.

De stramme økonomiske rammene for rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 har medført at rådmannen ser svært begrensede muligheter for å foreslå nye tiltak i perioden, det foreslås nye tiltak for til sammen 31,6 millioner kroner i 2025.

For å sikre bærekraftig økonomisk utvikling over tid foreslår rådmannen innsparingstiltak for til sammen 26,6 millioner kroner i 2025.

Alle tiltak er beskrevet mer detaljert rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 under hvert av områdene.

Norges Bank forventer at inflasjonen vil holde seg høyere og holde seg høy lengre enn det som ble forventet mot slutten av 2023. Dette, sammen med ekstra låneopptak i 2024, medfører at Vestby kommune får en økning i netto rentekostnader på om lag 15 millioner kroner i 2025, i tillegg til økte kostnadsnivå på kjøp av varer og tjenester.

Vestby kommunes økonomiske rammer er strammere enn de har vært siden 2004. Dette kommer til syne i rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 blant annet gjennom svært begrensede budsjettøkninger for områdene. Samtidig er fortsatt usikkerheten kommunen står ovenfor større enn det man har vært vant til i årene før 2023. Det er vesentlig større usikkerhet rundt behovsutviklingen som følge av demografiske endringer, også på kort sikt. IKT og digitalisering vil kreve flere ressurser både for å drifte og modernisere det man har i dag slik at Vestby kommune er forberedt på det store digitale skiftet offentlig sektor i Norge står ovenfor. Det er betydelig usikkerhet rundt inflasjonsutviklingen og rentebanen det kommende året, selv små økninger her utover det som legges til grunn vil ha store økonomiske konsekvenser.

På tross av de trange økonomiske rammene og den betydelig økte usikkerheten Vestby kommune står ovenfor, foreslår ikke rådmannen i forslag til handlingsprogram 2025-2028 at posten reservert til tilleggsbevilgninger økes i perioden. Det foreslås å øke den sentrale avsetningen til IKT og digitaliseringskostnader med 5 millioner kroner for å kunne finansiere økte IKT og digitaliseringskostnader også i denne planperioden. Rådmannen anser dette for å være nødvendig på grunn av svært stor usikkerhet rundt kostnadene, blant annet på grunn av ytterligere satsning på digitalisering, sikkerhet og omfanget av oppgraderingsbehovet. For å møte den varslede økningen i pensjonskostnader fra 2026, som følge av pensjonsreformen, foreslår rådmannen en sentral avsetning på 25 millioner kroner for inndekning av dette.

Basert på kommunens egne analyser av omstillingspotensiale og Agenda Kaupangs Kommuneindeks, mener rådmannen at det er på det rene at det videre omstillings- og effektiviseringsarbeidet vil kreve en styrking av Vestby kommunes administrative- og ledelsesressurser. Rådmannen foreslår en sentral avsetning på 5 millioner kroner i 2025 som øker til 8 millioner kroner i 2026 og 10 millioner kroner i 2027 for å finansiere dette behovet.

Slik rådmannen fortsatt ser det er Vestby kommunes eneste mulighet for stabil økonomi over tid en gjennomgripende omstilling der velferdstjenester må produsere gjennom samskaping i samarbeid med innbyggere, frivillige, privat næringsliv og kommunen. Rådmannen vil komme tilbake til kommunestyret med mer informasjon om dette i forbindelse med tertialrapportene i 2025 og Handlingsprogram 2026-2029, når neste steg i omorganiseringen av Vestby kommune er besluttet.

Omstillingsprosjektet «45 i 25» har gitt gode resultater. Inkludert rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 er det innarbeidet og effektivisert effektiviseringstiltak for til sammen 72,7 millioner kroner i 2028. Et nytt system for helhetlig virksomhetsstyring vil være på plass og i drift i løpet av høsten 2025. Arbeidet med å gjøre Vestby kommunes tjenesteproduksjon samskapende, samhandlende og forbyggende er godt i gang med det første leddet i omorganiseringen gjennomført i 2024 og vil styrkes ytterligere i 2025 med neste steg i omorganiseringen. Rådmannen vil derfor avslutte omstillingsprosjektet «45 i 25» i løpet av 2025 og det videre omstillingsarbeidet vil inngå i Vestby kommunes ordinære daglige drift. Siste rapportering på omstillingsprosjektet «45 i 25» vil være i Vestby kommunes årsmelding for 2024.

Den økonomiske situasjonen i 2025, samt de påfølgende årene, er og vil fortsatt være svært krevende. Rådmannen presiserer at til tross for dette vil Vestby kommune være godt rustet for

fremtiden som en følge av omstillingsprosessen som nå er i ferd med å avsluttes, endringer i kommunens inntektssystem og svært god budsjett disiplin.

Forutsetningen fra foregående handlingsprogram, om at Vestby kommune må klare å vri en større del av tjenestene overfor eldre fra heldøgns omsorg til hjemmebaserte tjenester, er fortsatt avgjørende for en stabil kommuneøkonomi i årene som kommer. Vestby kommune har en betydelig vekst i antall eldre over 80 år. Kapasiteten for heldøgns helse- og omsorgstjenester økes i planperioden, men en større andel av tjenestene må være hjemmebasert.

Befolkningsprognosen, som er lagt til grunn for arbeidet med handlingsprogrammet 2025-2028, viser en vekst på om lag 4.850 personer de første ti årene. Dette tilsvarer en befolkningsvekst på til sammen 24 prosent. Det er viktig å være klar over at dette ikke betyr at kommunen er "avhengig" av denne veksten. Kommunens budsjetter er satt opp med utgangspunkt i den befolkningen og sammensetningen den har høsten 2024. Prognosene lages i hovedsak for at man skal være klar over fremtidig investeringsbehov, og nødvendige tilpasninger i driften.

Vestby kommune har fortsatt et svært lavt nivå på driftsutgiftene. Unntaket er innenfor skole og barnehage. Vi har høyere driftsutgifter på skole og barnehage enn andre det er naturlig å sammenligne oss med. Vestby kommune har lagt grunnlaget for lykkes og har alt begynt å se de positive effektene av å vri ressursinnsatsen innen helse fra sykehjem til tjenester som gis hjemme hos innbyggerne. I det videre vil for Vestby kommune, som de aller fleste av landets øvrige kommuner, være viktig å omdisponere ressurser fra barnehage og skole, der behovet er mindre på grunn av redusert antall innbyggere i disse aldergruppene og over til helse og da spesielt eldreomsorgen der antallet innbyggere er sterkt økende og vil fortsette å øke i årene som kommer.

2.2 Befolkning og utbyggingsbehov

Vestby kommune har som tidligere år fått laget en framskrivning av dagens befolkning, korrigert med antatt boligbygging, av et eksternt firma. Denne prognosen følger som vedlegg til handlingsprogrammet. Framskrivingsperioden er frem til 2050, da SSB ikke fremskriver lenger.

Prognosen viser også denne gangen en svakere vekst enn tidligere antatt. Dette stemmer godt med hva man lokalt ser, med tanke på manglende igangsetting av boligprosjekter. Dagens rentenivå gjør at svært mange utbyggere er avventende til å sette i gang, samtidig med at overordnede myndigheter har innsigelser til en del av boligprosjektene i sentrum.

Det som likevel ikke har endret seg stort, er veksten i antall eldre. Denne delen av befolkningen har en lavere flyttetilbøyelighet enn resten av befolkningen, noe som betyr at de som i nær fremtid blir gamle i Vestby kommune allerede bor her. Reduksjonen i antall innbyggere i fremtiden gjelder altså ikke denne delen av befolkningen. Kommunen må derfor fortsette satsingen på «Leve hele livet», og hjemmebasert omsorg. Videre må kommunen gjøre det attraktivt for eldre å flytte til sentrum, slik at kostnadene ved å gi hjemmebasert omsorg blir så lav som mulig. Kommunen sikter i dag mot en kapasitet rundt 13 til 14 prosent dekning av heldøgns plasser for befolkningen over 80 år. Dersom man lykkes med dette, og gjør om Speiderveien og deler av Steinløkka til heldøgns omsorg, vil man ha kapasitet frem til 2035. Dersom man ikke lykkes med dette, vil man stå ovenfor et stort utbyggingsbehov når det gjelder heldøgns omsorgsplasser og sykehjemsplasser.

I hovedtrekk viser prognosene at kommunen, kan håndtere veksten blant skoleelever de neste 12 årene. Det er først i 2036 man må øke barneskolekapasiteten, og da kun i Vestby skolekrets. For ungdomsskolene er det kapasitet frem til 2041. Etter 2041 må ungdomsskolekapasiteten i Vestby nord økes. Grevlingen vil ha god kapasitet i hele perioden. Tallene vil for barn i skolealder avvike fra registrerte elevtall (GSI). Dette fordi innskrivningsdata ikke nødvendigvis sammenfaller med befolkningsdata for skolekretsen. Noen barn går på privatskoler, spesialskoler eller skoler utenfor skolekretsen.

Når det gjelder barnehagebarn, vil det de nærmeste årene ikke være behov for å avsette midler til kapasitetsøkning i denne planperioden, faktisk vil kommunen ha overkapasitet den nærmeste tiden.

Konklusjonen er at man i de nærmeste årene har tilfredsstillende kapasitet på kommunal infrastruktur hva angår eldre og barn, og det vil ikke være behov for større kommunale investeringer på disse områdene.

2.3 Foreslått omstilling i 2025

Siden den forrige store omstillingsprosessen i 2004 har Vestby kommune hatt et lavt nivå på driftsutgiftene innen de fleste områdene. Dette er svært positivt, men Vestby kommune er ikke lengre blant de aller mest effektivt drevne kommunene i landet. Agenda Kaupangs kommuneindeks plasserer Vestby kommune som landets 21 mest kostnadseffektive kommune og som nummer 23 i rangeringen over landets mest effektive kommuner når man sammenstiller kvalitet og kostnader for 2023. Dette er svært gode resultater, men analysene viser at det fortsatt er et betydelig potensial for både bedre kvalitet og lavere kostnader sammenliknet med de aller beste kommunene i landet når man ser på de ulike KOSTRA-funksjonene. Dette bildet styrkes ved sammenlikning med de kommunene som ligger nærmest Vestby. Agenda Kaupangs analyse av Vestby kommune i Kommuneindeksen er vedlagt rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028.

En konsekvens av Vestby kommunes relativt gode effektivitet er at det er færre enkle omstillingstiltak som kan foreslås av rådmannen i løpet av den relativt korte prosessen utarbeidelsen av handlingsprogrammet er.

Den kommende 4 års perioden ser ut til å bli mindre krevende enn de foregående årene, men rådmannen presiserer at Vestby kommune økonomiske situasjon fortsatt er svært krevende og vil være det i årene som kommer. For å saldere rådmannens forslag til Handlingsprogram 2025-2028 har det også i år vært nødvendig å foreslå en rekke varige effektiviseringstiltak.

Rådmannen sendte ut et forventningsbrev til områdene i februar 2024, der områdene ble bedt om å identifisere og foreslå effektiviseringstiltak for til sammen 42,5 millioner kroner med tanke utarbeidelsen av rådmannens forslag til handlingsprogram. Administrasjonen i Vestby kommune er blant de aller mest kostnadseffektive i landet. Når man ser på Kommune Indeksen fra Agenda Kaupang, ser man at et av fellestrekkene for de kommune som totalt sett har høyere effektivitet enn Vestby kommune er at alle disse bruker en større andel av ressursene sine på administrasjon. Rådmannen valgte derfor i denne prosessen å ikke stille ett effektiviseringskrav til sentraladministrasjonen og fellesutgifter. Prosessen i områdene har inkludert innspill fra avdelingsledere, enkelte ansatte og lokale tillitsvalgte der det har vært behov.

Prosesen resulterte i identifiserte effektiviseringstiltak i områdene for nærmere 45,6 millioner kroner i fullårseffekt. Av disse har rådmannen funnet det nødvendig å innarbeide tiltak for til sammen 34,15 millioner kroner i sitt forslag til handlingsprogram 2025-2028 for å sikre en stabil og bærekraftig økonomisk utvikling for Vestby kommune også i årene som kommer.

Listen over mulige innsparings- og effektiviserings tiltak som ikke er innarbeidet er i sin helhet vedlagt rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028.

Tiltakene i tabellen under er innarbeidet i rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028.

Område	Tiltak	2 025	2 026	2 027	2 028
Skole	Effektiviseringstiltak - Legge ned Oasen	-2 000	-4 900	-4 900	-4 900
Skole	Effektiviseringstiltak - Stilling skolekontoret	-750	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage	Effektiviseringstiltak - Legge ned østbydammen barnehage	-450	-2 450	-2 900	-4 900
Barnehage	Effektiviseringstiltak - Omdisponere deler av rådgiverstilling	-430	-450	-450	-450
Barnehage	Effektiviseringstiltak - Redusere antall årsverk i barnehagene	-500	-1 100	-1 600	-2 200
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Opphør av institusjonsplass	-2 233	-2 233	-2 233	-2 233
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Opphør av omsorgsstonad	-700	-700	-700	-700
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Unison VK-rekrutter	-660	-660	-660	-660
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Uttreden av avtale med Alternativ til vold	-363	-363	-363	-363
Helse, arbeid og mestring	Effektiviseringstiltak - Redusert bruk av rådgivende tannlege	-150	-150	-150	-150
Helse, arbeid og mestring	Effektiviseringstiltak - Utvidelse av "Styrket utredning og avklaring metodikk"	-1 170	-1 170	-1 170	-1 170
Helse, arbeid og mestring	Effektiviseringstiltak - Opphør av tjeneste	-434	-434	-434	-434
Helse, arbeid og mestring	Effektiviseringstiltak - Reduksjon i stillinger flyktningtjenesten	-1 390	-2 292	-937	-937
Helse, arbeid og mestring	Effektiviseringstiltak - Endring av enkeltvedtak om ressurskrevende tjeneste	-5 380	-5 380	-5 380	-5 380
Helse, arbeid og mestring	Opphør av BPA - vedtak grunnet flytting til annen kommune	-2 550	-2 550	-2 550	-2 550
Pleie og omsorg	Sykehjemmet - Reduksjon av 40% legestilling	-500	-500	-500	-500
Kultur og samfunn	Effektivisering, Geodata - reduksjon av to årsverk	-2 090	-2 090	-2 090	-2 090
Kultur og samfunn	Kultur, avvikling av Brevik danseverksted	-123	-123	-123	-123
Kultur og samfunn	Effektiviseringstiltak, Plan og byggesak - Reduksjon 2 årsverk	-1 710	-1 710	-1 710	-1 710
Kultur og samfunn	Effektiviseringstiltak, Plan - Økte gebyrinntekter	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Eiendom	Effektivisering - avrop rammeavtale håndverkstjenester	-500	-500	-500	-500
Eiendom	Effektivisering - redusert vedlikehold	-1 300	-1 300	0	0
Eiendom	Effektivisering - serviceavtaler	-200	-200	-200	-200
Sum omstillingstiltak		-26 583	-33 255	-31 550	-34 150

Tiltakene i tabellen over, som er innarbeidet i rådmannens forslag til handlingsprogram, er tiltak som ansees å ha begrenset negativ effekt for innbyggerne i Vestby kommune. Tiltakene er i størst mulig grad valgt for å skjerme og kunne styrke det forebyggende arbeidet i Vestby kommune.

Rådmannen har innarbeidet tiltak innen områder der kommunen over tid har et høyere kostnadsnivå enn sammenlignbare kommuner, og tiltak som er i tråd med vedtatt intensjon om å vri ressursinnsats fra institusjonstjenester til velferdstjenester som styrker innbyggeres evne og mulighet til å bo i eget hjem.

Omstillingstiltakene er beskrevet mer inngående i kapitelene for de respektive områdene.

2.4 Omstillingsprosjektet «45 i 25» og omstillingspotensiale for perioden

Vestby kommune drives og har vært drevet svært godt over lengre tid og er fortsatt en av landets aller mest kostnadseffektive kommuner. Dette har gjort kommunen i stand til å håndtere de store endringene i rammebetingelser man så ville være gjeldende fra 2023 og som forsterket seg ytterligere til 2024.

Sammenliknet med gjennomsnittet for kommunene i KOSTRA-gruppe 7 justert for utgiftsbehov, slik at demografiske og geografiske faktorer er utjevnet mellom kommunene, var Vestby kommune drevet 125,9 millioner kroner mer effektivt enn gjennomsnittet for kommunene i KOSTRA-gruppe 7 i 2023. Allikevel er dette ikke nok for å sikre stabile økonomiske rammer for produksjonen av velferdstjenester i Vestby kommune også i årene som kommer.

Tabellen under viser hvor mye mer effektivt Vestby kommune er drevet sammenliknet med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7 og landet for de ulike tjenestene.

Formål	Vestby	Ås	Nesodden	Enebakk	Frogn	Laveste sammenlikn		Snitt sammenlikn		Snitt i	
						kommune	kommuner	Koetra-gruppen	KOSTRA-gruppen	landet	
Grunnskole	18 558	17 156	16 941	16 514	16 117	54,10	41,50	67,80	12,00	3,59	
Pleie og omsorg	23 759	24 810	22 669	19 979	24 435	60,70	12,60	92,10	-35,60	-37,87	
Barnevern	1 654	2 491	2 735	3 029	2 583	-16,40	-20,70	0,00	-22,30	-20,78	
Barnehage	11 094	9 790	10 549	10 055	10 459	28,60	19,30	48,20	5,50	1,93	
Kommunehelse	3 712	4 193	4 578	4 364	4 270	-9,10	-12,10	3,60	-19,00	-18,95	
Sosiale tjenester	3 520	3 840	3 883	3 123	3 576	6,90	-1,50	-4,30	-11,40	-14,25	
Kultur og idrett	3 038	2 526	2 293	1 744	4 023	25,20	7,60	17,70	-1,50	-5,26	
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 428	920	1 010	1 033	1 600	9,90	5,60	0,00	4,20	3,72	
Adm, styring og fellesutgifter	3 584	5 427	4 717	6 322	6 464	-21,40	-40,60	-2,90	-50,80	-49,96	
Kommunale boliger	254	85	1 100	-177	-57	3,30	0,30	0,00	-2,40	-4,70	
Samferdsel	1 350	1 212	582	1 672	1 346	15,00	2,90	0,00	-2,80	-1,07	
Kirke	633	513	442	595	505	3,70	2,30	0,40	-1,80	-0,84	
Landbruk	138	241	159	148	167	-0,10	-0,40	1,80	0,00	-0,02	
						160,40	16,80	224,40	-125,90	-144,46	

Selv om kommunen i det store er drevet svært effektivt er det områder der rådmannen fortsatt ser rom og mulighet for effektivisering ved omstilling.

Tabellen under viser de områdene der Vestby kommune tilsynelatende har størst omstillingspotensiale sammenliknet med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7.

Formål						Teoretisk handlingsrom i mill. kroner				
	Vestby	Ås	Nesodden	Enebakk	Frogn	Laveste sammenlikn kommune	Snitt sammenlikn kommuner	Laveste i Kostra-gruppen	Snitt i KOSTRA-gruppen	Snitt i landet
- 202 Grunnskole	14 455	12 246	13 435	12 489	12 916	34,10	37,30	39,00	11,10	9,63
- 215 Skolefritidstilbud	664	580	497	586	197	10,30	4,40	11,20	1,40	-0,70
- 223 Skoleskys	344	170	292	572	246	2,20	0,50	7,60	0,60	0,78
- 234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse	1 333	1 008	1 099	462	911	14,00	7,40	28,10	1,60	0,57
- 201 Førskole	9 424	8 180	8 942	9 033	8 868	27,30	14,70	52,90	5,50	4,62
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	1 006	696	843	376	1 780	12,30	1,60	14,90	4,10	3,27
- 386 Kommunale kulturbygg	601	456	428	43	365	10,90	5,40	24,30	4,60	3,74
- 335 Rekreasjon i tettsted	359	212	10	0	284	2,90	4,50	4,40	0,20	0,10
- 100 Politisk styring	502	375	371	408	625	2,50	1,10	17,10	0,10	0,25
						116,50	76,90	199,50	29,20	22,26

De ni områdene med størst omstillingspotensiale har et samlet teoretisk handlingsrom for omstilling på 29,2 millioner kroner sammenliknet med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7.

Alle kommuner som driftes mer kostnadseffektivt kjennetegnes av ett fellestrekk, de bruker alle vesentlig mer enn Vestby kommune på administrasjon og styring. Om man utgiftsutjevner kostandene til Nesodden og forutsetter at Vestby drev helt identisk med Nesodden, ville man samlet sett ha drevet kommunen 21 millioner kroner mer effektivt enn det man gjør i dag samtidig som man ville ha brukt 22 millioner kroner mer på administrasjon og styring. Hvis man gjør den samme sammenlikningen med Enebakk ville Vestby kommune ha brukt 53 millioner kroner mer på administrasjon og styring, men samlet sett drevet kommunen 84 millioner kroner mer effektivt.

Vestby kommune er som nevnt drevet svært effektivt sammenliknet med andre tilsvarende kommuner i Norge. Som en direkte følge av dette er det få ikke-lovpålagte tjenester som kan kuttes for å bedre netto driftsresultat i handlingsprogramperioden. Videre er det med så effektiv drift relativt sett lite å hente ved flate kutt fordelt på alle områder uten å risikere negative konsekvenser for lovpålagt tjenestetilbud.

Kommunestyret vedtok, som en del av Handlingsprogram 2023-2026 oppstart av omstillingsprosjektet «45 i 25».

Prosjektet bestod i utgangspunktet av tre delprosjekter, virksomhetsstyring, effektivisering – fjerne tidstyvene og samhandling og samskaping av tjenester. Kommunens økonomiske forutsetninger har endret seg siden dette og det var behov for raskere å klare den store omstillingen til samskapt tjenesteproduksjon. For å gi prosjektgruppen økt kapasitet til å fokusere på videre utvikling av kommunens virksomhetsstyring og samskapt, tverrfaglige tjenester besluttet rådmannen i 2023 å flytte delprosjektet effektivisering ut av omstillingsprosjektet og over i linjen.

Tabellen nedenfor viser vedtatte omstilling per område fra og med 2023 til og foreslått HP 2025-2028.

Område	Tiltak	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027	2 028
Skole	SFO -merstengt i ferier	0	-228	-228	-228	-228	-228
Skole	Vakant stilling rådgiver barnehage- og skolemiljø	-702	0	0	0	0	0
Barnehage	Barnehage merstengt i ferier	0	-500	-500	-500	-500	-500
Barnehage	Reduserer lederstøtte i barnehagene	-1 400	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Barnehage	Vakant stilling barnehagerådgiver	-100	0	0	0	0	0
	Nedleggelse av administrativ ressurs og samhandling om						
Helse og livsmestring	å styrke sentral virks omhetsstyring	-500	-750	-750	-750	-750	-750
Helse og livsmestring	Opphør av avtale med Fontenehuset	-70	-70	-70	-70	-70	-70
Helse og livsmestring	Opphør av avtale med privat leverandør	-2 250	-2 250	-2 250	-2 250	-2 250	-2 250
Helse og livsmestring	Opphør av privat helse-omsorgstjeneste	-4 626	-5 126	-5 126	-5 126	-5 126	-5 126
Helse og livsmestring	Opphør i institusjonsplass	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Hjemmetjenesten	Betalning trykkghealarmer	-1 350	-1 350	-1 350	-1 350	-1 350	-1 350
Sykehjemmet	Reduserer med ytterligere 10 sykehjemsplasser	-3 917	-7 347	-7 347	-7 347	-7 347	-7 347
Kultur	Fjerne tilskudd til Folløe Museum	-75	-75	-75	-75	-75	-75
	Digitalisering kommune - organisering Servicekontor og						
Kultur	Utleiekontor	-400	-800	-800	-800	-800	-800
Kultur	Reduksjon tilskudd - Friulfbiltilskuddet	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Eiendom	Nedbemannig	-800	-1 350	-1 350	-1 350	-1 350	-1 350
Eiendom	Strøm 19 grader	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum effektiviserings tiltak vedtatt i HP 2023 - 2026		-19 990	-25 446	-25 446	-25 446	-25 446	-25 446
Fellesutgifter	Avvikle personalhytta		-100	-200	-200	-200	-200
Fellesutgifter	Avvikle julegaver til ansatte		-200	-200	-200	-200	-200
Fellesutgifter	Avvikle People@work/Maze		-420	-420	-420	-420	-420
Barnehage	Gjennomgang av vedtak om spesialpedagogisk hjelp og						
	tilrettlegging		-400	-400	-400	-400	-400
Barnehage	Oppsigelse av lisens		-200	-200	-200	-200	-200
Helse og livsmestring	Reduksjon av enkeltvedtak ressurskravende tjeneste		-500	-500	-500	-500	-500
Helse og livsmestring	Tilskudd fra Viken fylkeskommune		-500	-500	-500	-500	-500
Hjemmetjenesten	Nedlegge dagsenter Stenløkka		-750	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Hjemmetjenesten	Reduserer vedtak BPA		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sykehjemmet	Reduksjon ett årsverk		-310	-620	-620	-620	-620
Kommunalt NAV	Avvikling av deltakelse i TSB-samarbeid		-250	-250	-250	-250	-250
Kommunalt NAV	Styrket utredning og avklaring		-1 000	-1 500	-2 000	-2 500	-2 500
Kommunalt NAV	Tarntjenester på andub		-120	-120	-120	-120	-120
Kultur	Administrasjon		-400	-800	-800	-800	-800
Kultur	Friluftstilskudd		-250	-250	-250	-250	-250
Kultur	Nærmiljøtilskudd		-50	-50	-50	-50	-50
Kultur	Samarbeid av Klubb og fritid og Vestby kulturskole		-400	-800	-800	-800	-800
Kultur	Vestby arena - fjerne Arena vertfunksjonen		-280	-560	-560	-560	-560
Plan, bygg og geodata	Reduserer årsverk - planavdelingen		-818	-818	-818	-818	-818
Plan, bygg og geodata	Vakant stilling Geodata 2024		-820	0	0	0	0
Kommunalteknikk	Elektrikertjenester		-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Eiendom	Deler av administrativ stilling utgår		-225	-300	-300	-300	-300
Eiendom	Reduserer vedlikehold		-6 000	0	0	0	0
Sum effektiviserings tiltak vedtatt i HP 2024 - 2027		-16 093	-12 088	-12 588	-13 088	-13 088	
Skole	Effektiviserings tiltak - Legge ned Oasen			-2 000	-4 900	-4 900	-4 900
Skole	Effektiviserings tiltak - Stillings skolekontoret			-750	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage	Barnehage - effektiviserings tiltak. Legge ned en barnehage			-450	-2 450	-2 900	-4 900
Barnehage	Barnehage - effektiviserings tiltak. Omdisponere deler av rådgiverstilling			-430	-450	-450	-450
Barnehage	Barnehage - effektiviserings tiltak. Reduserer antall årsverk i barnehagene			-500	-1 100	-1 600	-2 200
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Opphør av institusjonsplass			-2 233	-2 233	-2 233	-2 233
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Opphør av omsorgstønad			-700	-700	-700	-700
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Unison VK-rekutter			-660	-660	-660	-660
Helse, arbeid og mestring	Effektivisering - Utredd av avtale med Allternavtall vold			-363	-363	-363	-363
Helse, arbeid og mestring	Effektiviserings tiltak - Redusert bruk av rådgivende tannlege			-150	-150	-150	-150
Helse, arbeid og mestring	Effektiviserings tiltak - Utvidelse av "Styrket utredning og avklaring metodikk"			-1 170	-1 170	-1 170	-1 170
Helse, arbeid og mestring	Effektiviserings tiltak - opphør av tjeneste			-434	-434	-434	-434
Helse, arbeid og mestring	Effektiviserings tiltak, Reduksjon i stillinger flyktningtjenesten			-1 390	-2 292	-937	-937
Helse, arbeid og mestring	Effektiviserings tiltak - Endring av enkeltvedtak om ressurskravende tjeneste			-5 380	-5 380	-5 380	-5 380
Helse, arbeid og mestring	Opphør av BPA-vedtak grunnet flytting til annen kommune			-2 550	-2 550	-2 550	-2 550
Pleie og omsorg	Sykehjemmet - Reduksjon av 40% legestilling			-500	-500	-500	-500
Kultur og samfunn	Geodata - reduksjon av to årsverk			-2 090	-2 090	-2 090	-2 090
Kultur og samfunn	Kultur, avvikling av Brevik danseverksted			-123	-123	-123	-123
Kultur og samfunn	Plan og byggesak - Effektiviserings tiltak - Reduksjon 1,8 årsverk			-1 710	-1 710	-1 710	-1 710
Kultur og samfunn	Plan, Effektiviserings tiltak - Økte gebyrinntekter			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Eiendom	Effektivisering - avrop rammeavtale håndverks tjenester			-500	-500	-500	-500
Eiendom	Effektivisering - redusert vedlikehold			-1 300	-1 300	0	0
Eiendom	Effektivisering - serviceavtaler			-200	-200	-200	-200
Sum effektiviserings tiltak rådmannens forslag HP 2025 - 2028		-26 583	-33 255	-33 255	-31 550	-34 150	
Sum effektiviserings tiltak 2023-2028		-49 990	-41 539	-64 117	-71 289	-70 084	-72 684

Da omstillingsprosjektet ble vedtatt var det et mål å ha foretatt varige effektiviserings- og omstillingstiltak for om lag 45 millioner kroner innen 2025, etter dette har som kjent både rammer og forutsetninger endret seg. Vedtas effektiviseringstiltakene rådmannen foreslår for 2025-2028 vil Vestby komme ha gjennomført effektiviseringstiltak for 64,1 millioner kroner i 2025 og 72,7 millioner kroner i 2028.

Effektiviseringstiltakene rådmannen foreslår er tett knyttet til det estimerte effektiviseringspotensialet nevnt over. Dette er et viktig ledd å sikre Vestby kommune en bærekraftig økonomisk utvikling og sikre gode nok tjenester til kommunens innbyggere. Rådmannen vil allikevel fremheve at dette i seg selv ikke er nok i et lengre tidsperspektiv. Bærekraftig økonomi, gode nok tjenester og forebygging av behovet for omfattende, komplekse og inngripende kommunale velferdstjenester vil være nøkkelen for å sikre Vestby kommune god økonomi og tjenester med god nok kvalitet også i årene langt utover den kommende handlingsprogramperioden.

Målet for delprosjekt samskaping og samhandling er at tjenestene Vestby kommune yter til våre innbyggere fremmer evnen og muligheten til i størst mulig grad å leve selvstendig i eget hjem. Gjennom dette skal Vestby kommune kunne tilby gode velferdstjenester i årene som kommer der behovet for kommunale tjenester vil øke som en følge av eldrebølgen, uten behov for økte ressursoverføringer fra skatt og rammetilskudd utover det som følger av befolkningsvekst.

Gjennom omorganiseringen rådmannen har påbegynt i 2024 med sammenslåing av resultatområder er samhandlings, samskappings- og forebyggingsdelen av prosjektet nå godt i gang. Dette vil forsterkes ytterligere gjennom 2025, med effekt fra 2026 når rådmannen fortsetter omorganiseringsprosessen og vil fokusere på overføring av oppgaver og kompetanse mellom områdene for å forsterke fokuset på samskaping og forebygging.

Omstillingen vil kreve styrking av fokus på virksomhetsstyring i Vestby kommune. Nye digitale løsninger som allerede er i bruk i kommunen, som for eksempel Framsikt gir muligheter for sammenstilling, analyse og bruk av styringsdata. Slik målrettet innhenting kombinert med økt tilgjengelighet og bedre automatiserte analyser muliggjør bedre analyser og bedre beslutningsgrunnlag. Samlet sett kan dette bidra til at ressursbruken i kommunen til innsamling av tjenestedata kan reduseres betydelig, samtidig som de data som samles inn har høyere kvalitet og er lettere tilgjengelig. Nye løsninger, med bedre flyt av aggregerte data vil kunne gi mer levende måltavler med mer presise målinger av effekten av politiske vedtak mv. Dette igjen vil kunne bidra til styrket demokratisk kontroll av kommunens tjenesteproduksjon.

Den første fasen av delprosjekt virksomhetsstyring ble avsluttet tidlig 2024 med innarbeidelse av nytt felles målekart med tilhørende indikatorer som er koblet opp mot FNs bærekraftsmål.

Gjennom 2024 har prosjektet foretatt omfattende kartlegginger av arbeidsoppgaver, arbeidsprosesser, ressursbruk og kompetanse i hele Vestby kommune. Dette arbeidet har vært svært omfattende både for prosjektgruppen og for hele kommune organisasjonen. Resultatet er et helt unikt datagrunnlag for kommune Norge, en kartlegging og et resultat med en kvalitet som det finnes få andre eksempler på. I første omgang har det datagrunnlaget blitt brukt til å lage et oppslagsverktøy for alle kommunens ansatte og kompetansekartleggingen er og vil være helt sentral i den videre omorganiseringen av Vestby kommune gjennom 2025. Resultatene vil også være avgjørende i det videre arbeidet med å finne gode målrettede effektiviseringstiltak som kan bidra til samtidig å heve kvaliteten på Vestby kommunes tjenester i fremtiden.

Prosjektgruppen er godt i gang med utviklingen av et helhetlig virksomhetsstyringssystem sammen områdene. Virksomhetsstyringssystemet skal når det er ferdig forsterke den røde tråden fra FNs bærekrafts mål og kommuneplanens samfunnsdel via temaplaner/strategier, handlingsprogram og helt ut til de ytterste leddene i Vestby kommune. Samtidig som det skal gi god styringsinformasjon løpende i den daglige driften.

Virksomhetsstyringsystemet vil være operativt og i drift for alle kommunens områder tidlig høsten 2025.

Rådmannen vurderer at målene for omstillingsprosjektet «45 i 25» er i stor grad oppnådd og vil være fylt i løpet av 2025.

Målet om et effektiviseringsuttak på 45 millioner kroner i 2025 er med rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 realisert og økt til det man vurderer er det nødvendige og riktige nivået for en bærekraftig økonomisk utvikling i årene som kommer.

Arbeidet med å omstille driften i Vestby kommune til å bli samhandlende, samskapende og forebyggende er ivarettatt gjennom rådmannens omorganisering i 2024 og vil styrkes ytterligere med omorganiseringen som vil skje i 2025.

Delprosjektet virksomhetsstyring er nå i slutfasen og er klar for å inngå i Vestby kommunes ordinære drift i løpet av 2025.

Sett under ett har omstillingsprosjektet gjennom 2023 og 2024 vært svært vellykket og gitt resultater utover det som var målene og til en svært lav ressursinnsats sammenliknet med andre kommuner med tilsvarende omstillingsprosjekter.

Rådmannen vil derfor i løpet av 2025 avvikle omstillingsprosjektet «45 i 25» og overføre dette til Vestby kommunes ordinære drift. Avviklingen av omstillingsprosjektet vil foretas slik at Vestby kommune bevarer og fortsetter å styrke den erfaringen og kompetansen kommunen og prosjektgruppen har opparbeidet seg gjennom prosjektperioden.

Siste rapportering til kommunestyret på omstillingsprosjektet «45 i 25» vil være i årsmeldingen for 2024.

2.5 Utvikling i behovet for helse- og omsorgstjenester

Dersom kommunen skal klare å yte helse- og omsorgstjenester til alle brukerne som har behov for det i årene som kommer, må kommunen håndheve en streng prioritering, samtidig som man har en rettferdig og individuell behandling av søknader. Den største utfordringen for kommunen er trolig å skaffe nok fagfolk til å kunne yte tilstrekkelige og faglig forsvarlige tjenester.

For å møte utfordringene og bruke ressurser på en best mulig måte er det derfor viktig å få til en endring fra å være en institusjonsbasert kommune til å bli en sterkere hjemmetjenestebasert kommune. Brukerne skal fortsatt få den hjelpen de har behov for, men hjelpen skal i større grad ytes i eget hjem. Vestby kommune har som målsetting at alle skal kunne bo hjemme lengst mulig. Det er derfor viktig å satse på helsefremming og forebygging, velferdsteknologi, samarbeid med frivillige innbyggere, lag og organisasjoner som legger til rette for nettopp dette.

Det er samtidig nødvendig å utfordre innbyggerne til å ta ansvar for å planlegge sin egen alderdom. Det innebærer å tilrettelegge egen bolig, investere i sosialt nettverk, og på en best mulig måte ta vare på sitt fysiske og psykiske funksjonsnivå gjennom å være i aktivitet.

Hjemmetjenesten har ansvar for å yte pleie- og omsorgsoppgaver til hjemmeboende. I tillegg har hjemmetjenesten ansvar for utrykning til trygghetsalarmer i kommunen 24/7, 365 dager i året. Utbyggingen av boliger samt veksten i antall eldre, vil føre til en økt arbeidsmengde for hjemmetjenesten med hensyn til tjenesteyting, og som responscenter for trygghetsalarmer. Med den framtidige økte arbeidsmengden og den ønskede dreiningen fra institusjon til hjemmebasert tjeneste, vil det være nødvendig med en økning i ressursene til de hjemmebaserte tjenestene.

Helsefremmende og forebyggende tiltak, aldersvennlige samfunn med tilrettelagte boliger og nærmiljø der innbyggerne i større grad kan oppleve egenmestring i flere år i livet, vil mest trolig medføre at behovet for institusjonsplasser blir redusert.

Bedre helse blant eldre, styrket pårørendeomsorg og økt satsing på trygghetsskapende teknologi og hverdagsrehabilitering vil være blant viktige forebyggende faktorer i framtidig tjenesteutvikling. Det forventes at dette vil legge grunnlaget for en lavere dekningsgrad for de kommende årene.

Tabellen nedenfor viser kapasitetsvurdering - plasser med heldøgns omsorg Vestby kommune:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vestby sykehjem	104	84	74	74	76	94	94	94	94
Sum sykehjemsplasser:	104	84	74	74	76	94	94	94	94
Solhøy omsorgsbolig HDO	0	24	48	48	60	67	67	67	67
Speiderveien HDO							24	24	24
Stenløkka HDO									13
Sum omsorgsboliger:	0	24	48	48	60	67	91	91	104
Sum heldøgns plasser:	104	108	122	122	136	161	185	185	198
Eldre over 80 år:	705	756	861	945	1 045	1 144	1 249	1 326	1 376
Dekn.grad sykehjem:	14,8	11,1	8,6	7,8	7,3	8,2	7,5	7,1	6,8
Dekn.grad oms.bol:	0,0	3,2	5,6	5,1	5,7	5,9	7,3	6,9	7,6
Samlet dekningsgrad HDO	14,8	14,3	14,2	12,9	13,0	14,1	14,8	14,0	14,4

Vestby har omsorgsboliger i Speiderveien og Stenløkka der det også er mulig å øke bistandsnivået til heldøgns basis. Speiderveien omsorgsboliger, som er tilknyttet omsorgsbasis, anses som godt egnet til heldøgns omsorg. Det samme gjelder Stenløkka. Noe bygningsmessig tilpasning må påregnes dersom det skal realiseres.

Både Solhøy omsorgsboliger og Vestby sykehjem er forbeholdt innbyggere med omfattende og store bistandsbehov og innbyggere som tildeles en slik plass har behov for heldøgns oppfølging. De trenger bistand til egenomsorg, sykepleie og til medisinsk behandling og oppfølging. Langtidsplassene ved sykehjemmet er forbeholdt pasienter med svært omfattende hjelpebehov, alvorlig syke og døende, samt personer med demens. Korttidsplasser benyttes til videre behandling og opptrening etter sykehusopphold, palliasjon, avlastningsopphold og korttidsopphold for hjemmeboende som i kortere perioder ikke kan bo hjemme.

Pleietyngden på Solhøy har den siste tiden økt markant. For å lette på arbeidsmengden er det nødvendig å øke antall ansatte med en person i hver etasje på dagtid samt en person som kan gå mellom etasjene på kveldsvakt. Rådmannen har i forslaget til handlingsprogram innarbeidet en økning på 4,5 årsverk på Solhøy.

For å møte veksten videre i antall eldre, er det en forutsetning at kapasitetsutvidelse av boliger for eldre skjer sentrumsnært, og samlet. Kommunen kan benytte tilvisingsavtaler til å skaffe flere egnede utleieboliger i samarbeid med private utbyggere og Husbanken.

2.6 Ungdomsmiljø

Rådmannen har valgt å ikke redusere Skoleområdet med det potensialet som gjenstår. Som det fremgår av listen over identifiserte kutt-muligheter, er det fortsatt et handlingsrom på rundt 9 millioner kroner på Skole. Bakgrunnen for at dette ikke er gjort, selv om kommunen er i et svært presset økonomisk situasjon de neste årene, er utviklingen i ungdomsmiljøet i Vestby. Det er satt av midler til miljøarbeidere under Helse, arbeid og mestring, som vil bli brukt inn mot ungdommen på ettermiddag og kveld. Rådmannen er av den oppfatning at miljøarbeidet også bør styrkes i skoletiden, og vil bruke første halvår til å utrede og vurdere hvor innsatsen vil ha størst effekt og hvordan arbeidet bør organiseres. Dette arbeidet vil bli gjort sammen med foreldre, frivillige og ansatte. I forbindelse med tertialrapport nr 1 ser rådmannen for seg å fremme forslag om å redusere avsetningene til «tradisjonelle skoleutgifter», og kanalisere en del av det potensialet som ligger i handlingsrommet på 9 millioner kroner over i forebyggende arbeid.

2.7 Digitalisering og ny teknologi

Utredningene i forbindelse med overgangen til Ikomm AS viste at kommunen hadde et betydelige behov for oppgraderinger av digitale strukturer før driften og sikkerheten kunne optimaliseres.

Dette arbeidet vil være slutført våren 2025 og kommunen blir en del av Ikomm sin ordinære driftsplattform i løpet av 2025.

Utviklingen innen digitalisering og automatisering går stadig raskere, med potensielt omveltende endringer knyttet til kunstig intelligens og automatisering av arbeidsprosesser. Det må forventes at dette vil være en sentral del av kommunenes arbeidsprosesser innen svært kort tid.

Kommunens Digitaliseringsstrategi vil være førende for de aktivitetene som skal gjennomføres. Det legges vekt på samordning og innføring av prosesser som effektiviserer og forenkler.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet og andre myndigheter peker på en økende sikkerhetstrussel, også på det digitale feltet og Ikomm vil kunne tilby kommunene en forsterket sikkerhet i kraft av et eget sikkerhetssenter i løpet av 2025 og 2026. Kostnadene er ennå ikke avklart, og rådmannen vil komme tilbake til saken i forbindelse med tertialrapportering i 2025.

Kommunen fortsetter innføring av velferdsteknologi og det arbeides for å innføre teknologi som ytterligere kan lette brukerens hverdag. Det avsettes 2 millioner kroner per år til dette prosjektet for innføring i perioden 2025 - 2028. Driften føres over til områdenes driftsbudsjett. Som del av velferdsteknologisatsingen, så gjennomføres det i samarbeid med flere kommuner i Østfold et prosjekt som heter «Innføring digital hjemmeoppfølging». Prosjektet ledes av Fredrikstad kommune, og er i samarbeid med sykehuset Østfold.

Per 1.1. 2025 er alle aktivitetene i StorFollo IKT avvirket.

2.8 Måltavle, måleområder og finansielle handlingsregler

Kommunestyret vedtok i juni 2023 ny Samfunnsdel til kommuneplanen.

Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2025-2028 er bygget opp rundt dette vedtaket.

I kapittelet «Felles målområde» vil rådmannen i sitt forslag for 2025-2028, samt i kommende handlingsprogramperioder, arbeide med å få en tydeligere sammenheng fra Kommuneplanens Samfunnsdel gjennom Handlingsprogrammene og ned til virksomhetsplanene. Dette arbeidet er både tid- og ressurskrevende. I rådmannens forslag til Handlingsprogram 2025-2028 er det utarbeidet måltall for de mål og strategier som er mest sentrale og der det finnes lett tilgjengelige gode måltall som gir mulighet for sammenlikning både over tid og med andre kommuner.

Målene er inndelt i 4 hovedområder:

- Helhetlig og fremtidig Vestby
- Trygg oppvekst
- Aktiv hele livet
- Attraktive arbeidsplasser

Hvert av de fire hovedområdene er knyttet til ulike bærekrafts mål. Hovedområdene består alle av en rekke hovedmål, delmål og strategier.

Forslag til handlingsprogram er knyttet opp mot vedtatt kommuneplan gjennom følgende:

- Overordnede mål i måltavla tilsvarer kommuneplanenes hovedmål for det aktuelle område
- Hovedmålene i måltavla reflekterer i størst mulig grad de utfordringene som er beskrevet i gjeldende kommuneplan

De fire satsingsområdene er tverrsektorielle, og mange av områdenes hovedmål har en tilknytning til to eller flere av disse. De fire satsingsområdene som er valgt ut vil trolig endre seg

relativt lite fra år til år, og må ses i et langsiktig perspektiv. Satsingsområdene vil bli omtalt i årsmeldingene.

Finansielle handlingsregler

I forbindelse med vedtak av Økonomireglement for Vestby kommune, i kommunestyresak 11/22, ble det vedtatt følgende finansielle måltall for kommunenes økonomi:

- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter på minst 1,75 prosent
- Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på minst 10 prosent
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter på under 125 prosent
- Grad av egenfinansiering skal være minst 25 prosent av investeringskostnadene i løpet av økonomiplanperioden

De fire handlingsreglene har som mål å sikre en god langsiktig økonomisk utvikling for kommunen. Vurderinger knyttet til handlingsreglene er nærmere omtalt i Framsikt under «Økonomisk utvikling i planperioden».

2.9 Internkontroll

“God praksis og sunn fornuft satt i system”

Kommunal egenkontroll er en samlebetegnelse for kontrollen kommunen fører med egen virksomhet. Egenkontrollen er todelt; den ene delen er politisk styrt gjennom kontrollutvalget, mens den andre delen følger administrativ linje og ligger til rådmannen. Todelingen ivaretar skillet mellom politikk og administrasjon. Dette delkapittelet handler om rådmannens internkontroll som ligger til høyre i figuren nedenfor.

Kommuneloven fastslår at internkontrollen skal “sikre at lover og forskrifter følges”. Videre fremgår det av lovhjemmelen at internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Rådmannens internkontroll er en kontinuerlig prosess som ikke har noen sluttdato, ettersom det også er et krav om kontinuerlig evaluering og forbedring av internkontrollen. Omfanget av, og innretningen på, internkontrollen blir av disse årsakene ulik kommunene imellom. Det bør likevel ligge bevisste vurderinger bak de valg den enkelte rådmann gjør.

KS laget en modenhetspyramide for internkontroll, gjengitt nedenfor:

Kilde: KS (2020) «Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll.»

Per i dag vurderes det at status ligger mellom Formalisert og Systematisert. Det forklares med at flere rutiner og prosedyrer må skriftliggjøres, samtidig som administrasjonen i større grad enn tidligere har tatt i bruk risikobasert styring. Målsettingen i første omgang er at organisasjonen som sådan skal være på nivå Systematisert.

Da kvalitetssystemet ble tatt i bruk i 2022 ble det etablert et prinsipp om at de prosedyrene som kan gjøres felles, skal gjøres felles for å sikre lik håndtering og lik behandling i like tilfeller. Dagens rutiner og prosedyrer ligger lagret i ulike administrative systemer, noe som øker risikoen for at like tilfeller håndteres ulikt. Det er en målsetting at alt skal samles i kvalitetssystemet for å gi bedre oversikt, kontroll og enhetlig praksis. Arbeidet vurderes som essensielt ettersom prosedyrene også setter mye av premissene og grunnlaget for det øvrige internkontroll-arbeidet. Grunnet ressursituasjonen nedprioriteres imidlertid dette arbeidet grunnet mer presserende oppgaver i den daglige og faglige drift. Rådmannen vil iverksette tiltak for å få større fremdrift i arbeidet med å harmonisere dagens prosedyrer.

Som et element i vurderingen av risiko for avvik, har enhetene i administrasjonen gjennomført systematisert risiko- og sårbarhetsanalyser for ansattes arbeidsmiljø (helse, miljø, sikkerhet). Arbeidet er noe ressurskrevende, men resulterer i en mer kunnskapsbasert situasjonsforståelse og derigjennom mer treffsikre tiltak. Rådmannen vil gjennomføre tilsvarende systematiske risikovurderinger innenfor andre fagområder i løpet av handlingsplanperioden.

2.10 Salg av eiendommer

Handlingsprogrammet forutsetter salg av S9 i 2025, samt S5 og B5 (skoletomta) i 2026. Videre er det en forutsetning at næringstomten som er solgt Bulk blir frigjort av overordnede myndigheter og at første avdrag på kjøpesummen blir innbetalt i 2024.

2.11 Drift

Politisk styring og kontroll

Budsjett for godtgjøring til ordfører og folkevalgte økes med 500 tusen kroner fra 2024.

Stortinget fastsetter årlige økninger i godtgjøring til stortingspolitikere, som har innvirkning på godtgjøring til Vestby kommunes politikere. Budsjettet har ikke vært økt på flere år, og det er derfor behov for økning fra 2025.

Utgifter i forbindelse med stortingsvalg i 2025 og kommunevalg i 2027 ligger inne.

Sentraladministrasjonen

I 2024 ble det gjennomført hovedtaksering av eiendomsskatt og budsjettet ble derfor økt med 3 millioner kroner, som trekkes inn igjen fra 2025. Det samme gjelder økningen av budsjettet på 250 tusen kroner i 2024 til arkivdører.

Budsjettet er økt med 650 tusen kroner i 2025 som følge av medlemskap i interkommunalt arkivsamarbeid for å oppfylle lovkrav til oppbevaring av fysisk og digitalt arkivmateriale.

I forbindelse med omorganiseringen i kommunen, og at områder er blitt slått sammen, er to årsverk på til sammen 2,7 millioner kroner flyttet fra Område kultur og samfunn til Sentraladministrasjonen.

Kommunen har de siste årene fått flere henvendelser om å etablere kommersielle badstuer nær sjøen i Son. På bakgrunn av dette foreslår rådmannen at det lyses ut mulighet for å etablere slike badstuer på offentlig eid grunn, og at det inngås avtale med en eller flere aktører som et prøveprosjekt.

Rådmannen har i budsjettforslaget ikke innarbeidet økning i budsjettet/overføringen til legevakten. Moss kommune har ikke levert forslag til budsjett tidsnok til at oppdaterte tall for 2025 kan innarbeides i budsjettforslaget. Rådmannen vil, om behov, komme tilbake til dette ved tertialrapportering. En eventuell økning i budsjettet må dekkes av den generelle reserven.

Overføringer til kirkelig fellesråd

Fellesrådet har i sitt budsjettforslag for de neste fire årene lagt inn en moderat økning av driftsbudsjettet, der økningen i hovedsak er knyttet til økte lønns- og pensjonskostnader og noe knyttet til prisvekst på varer og tjenester. For detaljer om dette viser rådmannen til fellesrådets budsjettforslag som er vedlagt. Det er lagt inn en økning i kommunalt tilskudd til Vestby kirkelige fellesråd med 472 tusen kroner fra 2025.

Det er i tillegg til den årlige investeringsrammen på 100 tusen kroner lagt inn 250 tusen kroner i 2025 til sikring av løst murverk på Vestby kirke. Denne investeringsrammen vil kun dekke noen få deler av kirkelig fellesråds innmeldte investeringsbehov, som er i tråd med rådmannens intensjon om å redusere låneopptak, omfanget av investeringer og er på linje med rådmannens anbefalinger for innmeldte investeringsbehov fra øvrige kommunale virksomheter utenom selvkostområdene.

Fellesutgifter

I HP 2024-2027 ble det lagt inn 365 tusen kroner i 2025 og 175 tusen kroner fra 2026, som følge av overgang til nytt rekrutteringssystem ettersom tidligere rekrutteringsportal (HR Manager) ikke lenger ville bli supportert.

Innsparingstiltakene fra HP 2024-2027 ligger også inne i budsjettforslaget med helårseffekt.

Det er en negativ lønnskompensasjon som følge av at det er store utfordringer med å rekruttere lærlinger.

Skole

Skole fortsetter arbeidet med individuell tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning) og inkluderende praksis. Målet er å favne elevene under det allmennpedagogiske arbeidet og ordinær, tilpasset opplæring slik at de elevene med mindre vedtak ikke trenger å få spesialundervisning.

Skoleområdet bruker mer per elev enn sammenliknbare kommuner. Dette viser oss at kommunen må fortsette å se på andre og mer effektive måter å organisere elevenes læring på.

I rådmannens forslag til handlingsprogram er det lagt inn 250 tusen kroner til vikarer SFO. Da Skole gikk ned i bemanning på SFO som en del av innsparingen i 2023/2024, ble det et

større behov for vikarer ved fravær. I tillegg er det lagt inn 1,8 millioner kroner som følge av økte utgifter til velkomstklassene og Ås læringscenter.

Rådmannen foreslår å legge ned Oasen aktive skoletiltak. Dette er et tilbud til elever på ungdomstrinnet. Oasen har seks fulltidsplasser. I tillegg bidrar de til overnattingsturene på 9.trinn, innskoling på 8.trinn og Oasenkurs for ungdomsskolerelev. Overnattingsturer på 9. trinn og innskoling på 8.trinn er tiltak ungdomsskolene kan gjennomføre selv. Det er en årlig innsparing på 4,9 millioner kroner til lønn og varer/tjenester ved å legge ned Oasen. Det er også en innsparing på 200 tusen kroner i året til drift av bygningene. I tillegg kommer det en besparelse med å selge eiendommen. Ved å bruke inntekter fra salg av eiendommen til ekstraordinær nedbetaling av kommunens gjeld, vil kommunen spare om lag 500 tusen kroner årlig i reduserte utgifter til renter og avdrag. Rådmannen mener at med kommunens økonomiske situasjon er det ikke forsvarlig å bruke nærmere 6 millioner kroner i året for å gi seks elever et daglig tilbud.

Rådmannen foreslår også å redusere med ett årsverk på skolekontoret. Vestby kommune har mer tid til administrasjon på skolekontoret enn kommunene rundt oss. Dette årsverket kan reduseres ved at arbeidsoppgaver omorganiseres.

Barnehage

I regjeringens forslag til statsbudsjett videreføres maksimalprisen i barnehage på 2 000 kroner per måned i 2025. Helårseffekt ligger allerede i budsjettforslag.

Det er budsjettet med en økning i driftstilskudd til private barnehager på syv millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak helårsvirkning av redusert foreldrebetaling, høy kommunal deflator for 2024 og 2025, økte lønnskostnader samt noe lavere antall barn i de kommunale barnehagene.

Antall årsverk i de kommunale barnehagene er fra høsten 2024 redusert på grunn av færre barn i de barnehagene. Virkningen i budsjett for 2025 er et nedtrekk på 3,2 millioner kroner.

Det er fortsatt en økning av barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging. I 2024 har det vært en gjennomgang av vedtakene for å sette riktige omfang på tildelte timer, et timetall som barnet faktisk kan nyttiggjøre seg. Selv om omfanget per vedtak er redusert, øker antall vedtak. Av den grunn øker ramma og kommunen vil kunne gjennomføre vedtatt vedtak samtidig som gjennomgangen av vedtakene fortsetter. Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og barnehagekontoret har innført faste møter med barnehagene for kompetanseheving for å gjøre barnehagene bedre rustet for ulike utfordringer. På sikt vil dette føre til mer effektiv bruk av midlene og lavere kostnader. Av den grunn er dette tiltaket også synliggjort som et innsparingstiltak.

I hver av de kommunale barnehagene er det en 20 prosent stilling utover lovfestet grunnbemanning. Stillingene ble i sin tid innført blant annet i forbindelse med at barnehagene startet med å servere tre måltider per dag. Da denne stillingen ikke er lovfestet, foreslår rådmannen å fjerne den. Som en konsekvens av å fjerne denne stillingen, vil det fra høsten 2025 serveres to måltider per dag i barnehagen og kostpengene vil reduseres.

Gjennom en omorganisering av arbeidsoppgavene på barnehagekontoret reduseres en rådgiverstilling med 40 prosent.

Antall barn i Vestby kommune er redusert de siste årene. Flere av barnehagene i Vestby Nord går med ledig kapasitet. For en bedre utnyttelse av ressursene, foreslår rådmannen å legge ned Østbydammen barnehage fra høsten 2025. De andre barnehagene i sentrum har per i dag kapasitet til å tilby plass ved samordnet opptak i mars.

Befolkningsframskrivingene viser en svak økning av antall barn i sentrum de neste årene, men først i 2028/ 2029 vil det være behov for barnehageplassene i Østbydammen barnehage igjen.

Helse, arbeid og mestring

Område helse, arbeid og mestring består av de tidligere resultatområdene Helse og livsmestring og Kommunalt NAV.

En stor andel av budsjettinnspillene og nye utgifter i 2025 for omsorgstjenestene i Helse, arbeid og mestring handler om nye enkeltvedtak om hjelp til innbyggere med store bistandsbehov, som har særlige utfordringer og en lovfestet rett til omfattende helse- og omsorgstjenester. Gjennom 2024 er det også gjennomført en vesentlig kostnadsreduksjon som er mulig ved å etablere lokale kommunale tilbud på laveste effektive innsatsnivå, som finansierer noe av veksten. Tiltakene er benevnt «Effektiviseringstiltak» under budsjettinnspill.

Barneverntjenesten har økte kostnader knyttet til plasseringer og det foreslås å øke rammen med 3 millioner kroner tilsvarende kostnadsnivået ved utløpet av 2024. Prisen for avtale om interkommunal barnevernvakt i Follo øker med 340 tusen kroner. Økningen er i hovedsak knyttet til lønnsutvikling.

I forbindelse med at NAV Vestby har inngått rammeavtale på tannlegetjenester, antas en besparelse i av bruk av rådgivende tannlege. Metodikken og innsatsen for å redusere andelen langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp videreføres og videreutvikles. I arbeidet med spesielt økonomisk utfordrende brukergrupper utvides tiltakene knyttet til styrket utredning og avklaring mot rett ytelse. Vi oppnår allerede gode resultater av dette og tror at flere sosialhjelpsmottakere kan, ved godt samarbeid med fastleger, spesialisthelsetjenesten, andre områder i kommunen og NAV kvalifiseres mot å motta rett statlig ytelse fremfor sosialhjelp. Totalt er disse tiltakene anslått å kunne redusere utbetalingene med 1,67 millioner kroner i 2025.

Knyttet til gjennomgang av ungdoms oppvekstvilkår i Vestby og uro i ungdomsmiljøet i sentrum foreslår rådmannen å opprette 2 stillinger for miljøarbeidere/utekontakter, herunder avsette 1,5 millioner kroner for etablering og drift av tjenesten i 2025, og 2 millioner kroner årlig i resten av perioden. Ressursen forankres i Ung Arena, samtidig som at organisatorisk tilhørighet vurderes i løpet av 2025 som en del av det pågående omorganiseringsarbeidet. Rådmannen foreslår å avsette 130 tusen kroner til «Gratis Ferieaktiviteter for ungdom».

Vestby kommune har siden 2017 hatt ett årsverk Ungdomslos som er organisert i Ung Arena. Ungdomslosen skal bistå ungdom som har et høyt faglig og sosialt skolefravær og dermed har en økt risiko for marginalisering eller utenforskap. Befolkningsvekst og endrede utfordringer i ungdomsfeltet medfører økt press på tjenesten. Begge prosjektstillinger i Ung Arena Vestby utløper i 2024 og det tildeles ikke mer tilskudd fra staten. For å opprettholde lavterskeltilbud og ferieaktiviteter til ungdom er det behov for personell og rådmannen foreslår å utvide tjenesten med 50 prosent stilling Ungdomslos og tilføre 450 tusen kroner.

Barnekoordinator er en rettighet for familier med barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne som trenger ulike velferdstjenester. Rådmannen foreslår å opprette ett årsverk Barnekoordinator og øke rammen med 910 tusen kroner for å sikre at kommunen ivaretar ansvaret sitt for oppfølging og tilrettelegging for familier som har rett på det.

Pilotprosjektet «Unison VK-rekrutter» er gjennomført i perioden mai 2023 og ut mars 2024. Piloteringens formål var utprøving av tiltak som kunne bidra til å utsette behov for de mest omfattende velferdstjenestene hos kommunens eldre innbyggere, og forhindre ungt utenforskap. Erfaringene fra utprøvingen viser at tiltaket har hatt liten nytteverdi og sosial effekt for unge med større behov for tett individuell oppfølging. Tiltaket beskrives også som et supplement til tilsvarende tilbud fra studenter og frivillige, der seniorer med omfattende velferdstjenester allerede mottar aktivitetstilbud. Etter helhetlig kost-nytte-vurdering av gjennomført pilotprosjekt konkluderes det med at tiltaket i liten grad bidrar til å utsette behov for de mest omfattende velferdstjenestene og rammen foreslås redusert med 660 tusen kroner.

Samarbeidet med Frogn kommune om lavterskeltilbud for familier HomeStart er etablert, og rådmannen foreslår også å styrke barneverntjenesten med en rammeøkning på 850 tusen kroner tilsvarende ett årsverk veileder, som også skal sikre tidlig og forebyggende innsats til barnefamilier. Rammen til psykisk helsetjeneste foreslås økt med 1,1 million kroner knyttet til et nytt enkeltvedtak og en økning i variable tillegg på grunn av styrking av ambulerende tjenester.

Frivilligsentralen har fått statlig tilskudd på 1,3 millioner kroner til å etablere en BUA-utstyrssentral i Vestby. Kommunen bidrar med kostnadsfrie lokaler i tre år i Rådhusgata 6. BUA står for Barn-Unge-Aktivitet og er tiltak som gjør det enklere for barn og unge å prøve flere og mer varierte aktiviteter – uten å øke forbruket. BUA skal tilby gratis utlån av utstyr til alt fra sport til friluftsliv, slik at alle får muligheten til å delta uansett økonomiske forutsetninger. Målet er å fremme aktivitet, inkludering og bærekraft gjennom deling og gjenbruk, slik at barn og unge kan oppleve gleden ved mestring og utforsking på en miljøvennlig måte.

Gratis transport av arbeidstakere ved Næringstjenester AS avsluttes. I 2004 inngikk Vestby kommune og Næringstjenester AS en avtale om gratis kommunal transport for arbeidstakerne. Presset på transporttjenesten ved aktivitetssenteret nå 20 år etter er økende, og for å unngå kostnadskrevede utvidelse av et ikke lovpålagt og gratis transporttilbud ser rådmannen det nødvendig å avslutte avtalen. Driftsavtalen med Næringstjenester AS er de senere år blitt 450 tusen kroner dyrere. Ordinær indeksregulert prisstigning for avtalen er ikke budsjettert på noen år.

Det er behov for en skjermet og tilrettelagt uteplass for aktivitetssenterets brukere og rådmannen foreslår å avsette 50 tusen kroner til formålet.

Driftsavtalen med Alternativ til Vold avsluttes på grunn av at tilbudet i liten grad er benyttet og en vurdering om at intern kompetanse kan dekke behovet, og rammen foreslås redusert med 363 tusen kroner. Vestby fysikalske institutt har behov for å øke en 81 prosent stillingshjemmel til 100 prosent på grunn av stor pasienttilgang og ventelister samt uønsket deltid. Rammen foreslås økt med 136 tusen kroner.

Turnusstedene i området har fått større vaktbelastning knyttet til flere alvorlig syke innbyggere som trenger hjelp helg og kveld, og rådmannen foreslår å øke rammen med 690 tusen kroner til variable tillegg.

Spesialkonsulentstillingen i samhandlingsenheten stod vakant en periode og falt ut av budsjettet i 2024. Rådmannen foreslår å legge den inn igjen og øke rammen med 910 tusen kroner. Stillingen gir leder- og administrasjonsstøtte i hele Området.

Randem Avlastning og kompetanse har fått barn med særlig behov for helsetjenester og tilsyn på natt og rådmannen foreslår å øke rammen for drift med 0,84 millioner kroner.

Flyktningtjenesten har også det siste året blitt betydelig større på alle måter. Det innebærer at kostnads- og inntektssiden forventes å forbli høy også fremover. Det er fortsatt usikkert hvor mange flyktninger Vestby kommune vil bli anmodet om å bosette fremover, men våre beste anslag er basert på at vi vil bli anmodet om 50 flyktninger hvert år i perioden fra 2025 til 2028.

Alle budsjettallene i handlingsprogrammet som gjelder flyktningtjenesten er beregnet ut fra disse forventningene. Dette gjelder da integreringstilskudd, norsktilskudd, introduksjonsstønad, kjøp av norsk og intro fra Ås læringssenter. Basert på porteføljen per i dag, og 50 nye bosettinger i 2025, økes introstønaden. Årsaken er senere start for dem som ble bosatt våren 2024 enn forventet. Kapasiteten ved Ås læringssenter er hovedårsaken til denne forskyvingen. Dette gjelder mange personer, og kostnaden forskyves over til 2025. I 2025 er det også beregnet en økning i boligetableringsbuffere på 2,5 millioner kroner.

Som et innsparingstiltak reduseres bemanningen i flyktningtjenesten i 2025 med ett årsverk i tillegg til at to stillinger som ble besatt i august og september 2024 er gjort om til engasjementer med varighet på ett år. I 2027 og 2028 forventes en nedbemanning med tilnærmet 4 årsverk dersom bosettingen blir som nevnt over.

Rådmannen foreslår en rammeøkning på 500 tusen kroner og å opprette 60 prosent stilling i helsesykepleiertjenesten. Ressursen skal benyttes til samarbeid med flyktningtjenesten om å gjøre en mer omfattende helsekartlegging enn det som gjøres i dag. Helsekartleggingen vil medføre avdekking av helseutfordringer på et tidligere tidspunkt. Å avsette fagressurs til et slikt team vil være en effektiv måte å gi likeverdige helsetjenester til nyankomne flyktninger.

Rådmannen har vært i dialog med Fontenehuset i Nordre Follo, basert på føringene gitt av kommunestyret. Rådmannen mener at den avtalen som nå er fremforhandlet sikrer kommunens rettigheter som part, og gir innbyggerne tilgang til Fontenehusets tjenester. Det er på bakgrunn av dette innarbeidet 200 tusen i støtte til Fontenehuset i handlingsprogrammet.

I Statsbudsjett 2025 er metoden for å beregne tilskudd for ressurskrevende tjenester vesentlig endret, i hovedsak knyttet mot endring i egenandelsberegning for kommunene. Helsedirektoratet oppgir at den nye modellen på landsbasis vil utgjøre liten endring på kommunenes egenandel. Kommuner med lav ressursinnsats knyttet til enkelttiltak, og som en kan si lykkes i utviklingen av mer økonomisk bærekraftige omsorgstjenester får nå høyere egenandel og lavere refusjon. For Vestby kommune medfører dette at inntekten må justeres ned med 4,5 millioner kroner sammenlignet med opprinnelig budsjett for 2025.

Enkelte av omstillingstiltakene foreslått for området Helse, arbeid og mestring vil kunne bli forsinket i effekt da de kan påklages til overordnet forvaltningsmyndighet. Dette kan forsinke realiseringen av omstillingen. Rådmannen foreslår derfor at det avsette 3 millioner kroner i 2025 for å sikre at området har tilstrekkelig finansiering om dette skulle oppstå. Hvis omstillingen ikke forsinkes, vil avsetningen styrke kommunens bunnlinje tilsvarende.

Pleie og omsorg

Område pleie og omsorg består av de tidligere resultatområdene Hjemmetjenesten og Sykehjemmet.

Vestby kommune fortsetter arbeidet med å dreie tjenesteytingen over til hjemmebaserte tjenester for å ivareta kommunens målsetning om at Vestbys innbyggere skal bo lengst mulig hjemme.

Solhøy HDO er fortsatt en nyvinning i kommunen og det må fortsatt jobbes med å utvikle og implementere konseptet inn i pleie- og omsorgstjenesten slik at det totale antall heldøgns plasser benyttes slik intensjonen er. Rådmannen foreslår i den forbindelse å styrke Solhøy omsorgsboliger med ett årsverk sykepleier. Pleietyngden på Solhøy har den siste tiden økt markant. For å lette på arbeidsmengden er det nødvendig å øke antall ansatte med en person i hver etasje på dagtid samt en person som kan gå mellom etasjene på kveldsvakt. Rådmannen har i forslaget til handlingsprogram innarbeidet en økning på 4,5 årsverk på Solhøy.

Rådmannen foreslår også å opprettholde det totale antall heldøgns plasser som i 2024, på bakgrunn av erfaringstall når det gjelder kjøp av korttidsplasser og refusjonskrav for utskrivningsklare pasienter fra sykehus pr. 2. tertial 2024. Det er vanskelig å forutsi sykkelighet i befolkningen og dermed også vanskelig å prognostisere behovet for sykehjems plasser og omsorgsboliger tilrettelagt for heldøgns omsorg.

Etter nedtrekk av sykehjems plasser fra 104 til 74 i 2023 og 2024, har Vestby sykehjem ledige arealer og rådmannen foreslår å etablere en forsterket skjermet enhet ved omgjøring av langtidsavdelingene internt i sykehjemmet. Erfaringsmessig har sykehjemmet to til fire pasienter

i året som har behov for et forsterket skjermet tilbud, utover det Vestby kommune i dag kan tilby i ordinær skjermet enhet og ved langtidsavdelinger. For å gi et forsvarlig tjenestetilbud, må det i de fleste tilfeller i dette pasientsegmentet kjøpes spesialplasser fra eksterne aktører. Forslaget innebærer derfor å opprette dette i egen kommune, slik at man kan unngå å kjøpe tjenesten. Tilbudet vil bestå av en enhet for personer med utfordrende atferdsproblematikk, hvor det legges til rette for gode miljøterapeutiske tiltak.

Rådmannen foreslår å innføre digitalt tilsyn som en del av kommunens velferdsteknologistrategi. Hensikten er blant annet er å ivareta pasientsikkerhet, og bruk av teknologien kan bidra til bedre utnyttelse av ressurser og skape ro for pasientene. Digitalt tilsyn er også en viktig faktor i etableringen av forsterket skjermet enhet.

Rådmannen foreslo i handlingsprogram 2024-2027 å legge ned dagsenteret på Stenløkka. Kommunestyret vedtok å opprettholde en nedskalert drift med 70 prosent stilling. Tiltaket skal evalueres i forbindelse med Handlingsprogram 2026-2029.

Økt prisvekst og økte driftsutgifter. Gebyrene i betalingsregulativet for området er justert i henhold til kommunal deflator på 4,1 prosent. Videre gir økt prisvekst økte driftsutgifter på innkjøp av mat, leasingbiler og kjøpetjenester for brukerstyrt personlig assistent.

Rådmannen foreslår at det avsettes 0,8 millioner kroner knyttet mot tilbud til en innbygger med stort bistandsbehov.

Kultur og samfunn

Område kultur og samfunn består av de tidligere resultatområdene Kultur, Kommunalteknikk og Plan, bygg og geodata (PBG).

Rådmannen har gjennom opprettelse av det nye Område kultur og samfunn et ønske om økt samhandling internt og eksternt.

Vestby kulturkvartal har en bemanning som gir en sårbar drift av Kulturkvartalet. Rådmannen foreslår å sette av 1 million kroner til å styrke Kulturkvartalet ved å ansette en produsent. Produsentens oppgave er å ivareta bruker- og publikumssiden av produksjonen, samt bidra til økte inntekter ved økt aktivitet. Denne økningen må sees i sammenheng med driften av bygget, se kommentarer under Eiendom.

Vestby bibliotek har i dag ikke nok bemanning til å holde åpningstidene på bibliotekene slik de er vedtatt av kommunestyret. Dette er ikke en holdbar situasjon, og rådmannen ber derfor om fullmakt til å tilpasse åpningstidene på biblioteket i Vestby kulturkvartal i forhold til vedtatt budsjett.

Høy utbyggingstakt og sentrale krav gjør det stadig viktigere å ha oversikt over hva kommunen har av infrastruktur i bakken. Manglende ressurser på dette fagområdet er vurdert til stor risiko i ROS-analysene for vann og avløp. Rådmannen foreslår å sette av 500 tusen kroner til å styrke dette. Det er fra før av satt av 400 tusen kroner ved tidligere vedtak. Når dette slås sammen kan Vestby kommune ansette en person på heltid som kan ivareta våre forpliktelser med å ha oversikt over og å kartlegge vår tekniske infrastruktur.

Månedlig mengdemåling av fremmedvann og rapportering er en viktig karlegging for å kunne se hvor det bør sette inn tiltak for å bekjempe fremmedvann. Bekjempelse av fremmedvann vil gi økonomiske besparelser på sikt, da vi nå betaler mye for å rense vann som kommer unødvendig inn i avløpssystemene våre. Rådmannen foreslår å sette av 360 tusen kroner per år til dette.

Oppgradering av lyspunkter til led ved idrettsbanene må til for å oppnå riktig lysforhold for brukerne. Dagens gasspærer er ikke lenger i produksjon og armaturer må derfor skiftes i sin

helhet. Rådmannen foreslår å sette av 550 tusen kroner til dette i 2025 og 600 tusen kroner de neste årene i fire års perioden.

Rådmannen foreslår følgende innsparingstiltak i Kultur og samfunn:

Avvikling av Brevik danseverksted. Dette ble vedtatt av kommunestyret i tertial 1 2024. Innsparing 123 tusen kroner per år.

Reduksjon av 0,2 årsverk på Plan og kart har skjedd ved naturlig avgang. Selvkostområdet plan har vært kraftig subsidiert av innbyggere som ikke har plansaker. Den nye bemanningen og gebyrforslagene legger opp til at denne subsidieringen opphører.

Det har også vært en reduksjon på plansiden utenfor selvkostområdet, det vil si på kommunale planer. Dersom kommunen ønsker å utarbeide flere kommunale planer (reguleringsplaner, temaplaner, kommunedelplaner, strategier m.m) enn det som er forutsatt i handlingsprogrammet, må Plan og kartavdelingen få tilført ressurser.

Bygg, dele og oppmålingsavdelingen har en reduksjon på 1,8 årsverk. Reduksjonen er en følge av nedgangen i antall bygge- og delesaker. Nedbemanningen har skjedd ved naturlig avgang. Dersom byggeaktiviteten tar seg opp igjen, vil inntektsgrunnlaget innenfor selvkostområdet øke, og det vil da ligge til rette for å oppbemanne avdelingen.

Reduksjon av 2 årsverk fra Geodata. Innsparing 2,090 millioner kroner pr. år. Geodata er lagt ned som en egen avdeling, og oppgavene er delt mellom Plan og Byggesak, som nå heter Plan og kart og Bygg, dele og oppmåling. Endringen innebærer at kommunen går fra å ha to til en landmåler. Tiltaket må ses på som et «prøveprosjekt», men endring av rutiner, nedgang i oppmålingssaker og en annen tilnærming til arbeidsflyten gjør at rådmannen mener det bør forsøkes. Alternativet vil være å øke gebyrene dramatisk, eller at de innbyggerne som ikke har oppmålingssaker fortsatt subsidierer området. Bemanningen vil være på et minimum, og for å sikre tjenesteproduksjonen ved eventuelt fravær har kommunen knyttet til seg et privat firma som backup. På grunn av vakanser i stillinger, ble endringen iverksatt fra 1. september 2024, og erfaringene så langt tilsier at det kan være mulig å klare endringen permanent.

Eiendom

Område eiendom har økte kostnader tilknyttet bygging av nye bygg, kjøp av boliger eller endringer knyttet til lovpålagt drift av bygg. Det foreslås å øke rammen til forvaltning drift og vedlikehold (FDV) med 780 tusen kroner i 2025.

Rådmannen foreslår å øke kostnader til serviceavtaler med 400 tusen kroner.

Prisøkning på bygningsforsikring øker, og det foreslås å øke budsjettet for forsikring med 250 tusen kroner.

For økt vakthold på Vestby kulturkvartal foreslås det å øke rammen med 1,35 millioner kroner.

Rådmannen foreslår å øke budsjettet med 1,8 millioner kroner til drift av Vestby kulturkvartal. Dette gjelder 1 årsverk til drift og 2 årsverk til renhold, som skal gå i turnus på kveld og helg. Rådmannen er av den oppfatning at det vil øke publikums opplevelse av bygget samt lette lag og foreningers bruk av bygget på kveld og helg.

Rådmannen foreslår stillinger innenfor teknisk byggdrift og forvaltning av FDVU-system med en økning av rammen med 1,45 millioner kroner.

Rådmannen foreslår midler til implementering av nytt FDVU-system, det foreslås å øke rammen med 200 tusen kroner i 2025.

Som eier av bygg stilles det krav til utbedring av lovpålagte branntekniske installasjoner. I perioden foreslår rådmannen å øke rammen med 500 tusen kroner.

I handlingsprogrammet foreslår rådmannen inntekt- og utgifts justeringer på næringsleie. Dette vil gi endrede leieinntekter og leieutgifter på 362 tusen kroner.

2.12 Rentenivå

Styringsrenten har siden Norges Banks rentemøte i desember 2023, vært uendret i 2024 på 4,5 prosent.

Styringsrenten har ikke blitt satt ned av Norges Bank som en følge av svakere inflasjonsnedgang enn forventet, samt på grunn av en svekket kronekurs.

Norges Bank satte opp styringsrenten fra 2,50 prosent i november 2022 til 4,50 prosent per desember 2023. Styringsrenten alene ligger ved utgangen av 2024 0,25 prosentpoeng over renteanslaget som ble lagt til grunn i handlingsprogrammet 2024-2027, dette medfører betydelig økte kostnader for Vestby kommune som følge av kommunens høye gjeldsgrad.

Anslaget for renteutviklingen baserer seg på prognoser utarbeidet av Kommunalbanken og kommunens gjeldsrådgiver Bergen Capital Management.

	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027	2 028
Norges Bank styringsrente	4,25 %	4,40 %	4,00 %	3,30 %	2,80 %	2,80 %
NIBOR	4,72 %	4,76 %	4,28 %	3,49 %	3,07 %	3,07 %

NIBOR er en estimert pengemarkedsrente brukt av bankene og kredittmarkedene til å beregne hva det koster å låne direkte uten øvrige påslag fra kredittinstitusjoner og investorer. NIBOR er det vanligste utgangspunktet for beregning av lånerenter i det norske kredittmarkedet. Differansen mellom styringsrenten og NIBOR er pengemarkedspåslaget, dette er blant annet et uttrykk for usikkerhet i markedene da særlig knyttet til faren for mislighold mv. Er markedene samlet sett usikre øker pengemarkedspåslaget for å begrense investorenes tapspotensiale. Rentebanen er usikker og kun ett estimat, det må forventes at anslagene også for 2025 og videre i perioden kan svinge mye i tiden som kommer.

Inflasjonstallene for Norge tilsier nå at styringsrente skal settes ned i løpet av 2025 og videre ned utover i planperioden. Det er allikevel betydelig usikkerhet globalt som kan påvirke rentebanen, geopolitisk uro og spesielt presidentvalget i USA kan ha betydelig påvirkning på hvordan styringsrenten og følgelig kredittmarkedene beveger seg.

Det forventes at Norges Bank setter ned styringsrenten mot slutten av første halvår 2025, dette er innarbeidet i renteberegningene.

Renteanslagene som legges til grunn i rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 er for 2025 og 2026 noe lavere enn det som var forventet ved utarbeidelsen av foregående handlingsprogram.

Budsjettrenteestimat	2 025	2 026	2 027	2 028
Budsjettrente Nibor	4,28 %	3,49 %	3,07 %	3,07 %
Budsjettrente lengre lån	4,78 %	3,99 %	3,57 %	3,57 %
Budsjettrente korte lån	4,53 %	3,74 %	3,32 %	3,32 %
Budsjettrente PT rente	4,88 %	4,09 %	3,67 %	3,67 %
Budsjettrente Husbanken	4,29 %	3,50 %	3,09 %	3,09 %
Budsjettrente Innskudd	4,84 %	4,05 %	3,63 %	3,63 %

Anslagene for 2025 og utover i planperioden er dermed noe lavere sammenlignet med det som ble lagt til grunn i handlingsprogram 2024-2027.

Dersom renten blir ett prosentpoeng høyere hvert enkelt år, enn i forutsetningene som ligger til grunn for handlingsprogrammet, vil netto renteutgift øke med 25 millioner kroner i 2025 utover det som er innarbeidet i budsjettet.

Avdrag på lån er minsteavdrag beregnet ut fra følgende formel:

*Langsiktig gjeld per 01.01*årets avskrivninger/bokført verdi av anleggsmidler per 01.01.*

2.13 Likviditet

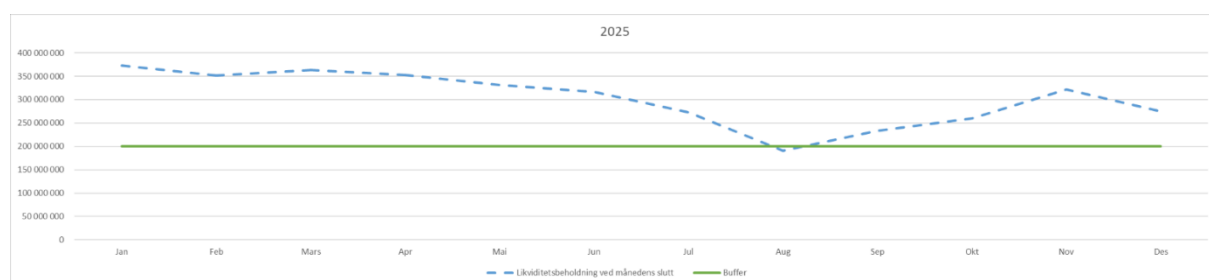
Likviditet er kommunens evne til å betale sine løpende forpliktelser, som lønn, kjøp av varer og tjenester, renter og avdrag. Likviditeten kan og vil variere mye gjennom året og mellom år. Årsakene til dette kan være ulike tidspunkter for innbetalinger og utbetalinger, og ikke minst variasjoner mellom kostnadsnivå og inntektsnivå mellom år samt bruk av kommunens fond. Likviditet er ikke det samme som kommunens resultat.

Kommunens likviditet er kommunens samlede bankbeholdning, inkludert eventuelle trekkrettigheter (kassakreditt).

Siden 2004 har Vestby kommune hatt svært gode økonomiske resultater, dette har medført at det ikke har vært behov for å følge likviditeten tett. De utfordringene Vestby kommune nå står foran i årene som kommer medfører at dette har endret seg vesentlig og det er behov for å følge likviditeten nøye.

I forbindelse med utarbeidelsen av rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 er det utarbeidet en likviditetsprognose for 2025. For å dekke Vestby kommunes løpende forpliktelser fra måned til måned er det anslått at kommunen har behov for å ha en bankbeholdning på 200 millioner kroner til enhver tid.

Diagrammet under viser estimert bankbeholdning (likviditet) for hver måned i 2025 (stiplet rød linje) og minimumsbeholdningen (hel grønn linje).

Diagrammet over viser at det forventes store svingninger i kommunens likviditet gjennom 2025. Med utgangspunkt i rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 og tilgjengelig

informasjon om innbetalings- og utbetalingstidspunkter, forventes det at likviditeten vil være god i første halvår 2025. Gjennom juni, juli og august forventes Vestby kommunes likviditet å falle betydelig og helt ned til rett rundt den minimumsbeholdningen rådmannen mener kommunen må ha tilgjengelig til enhver tid, før likviditet bedrer seg igjen frem mot 2026.

Rådmannen presiseres at dette ikke betyr at Vestby kommune er i en økonomisk krise, men kommunens økonomi er presset og dette gir også utslag på kommunens likviditet.

I rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 foreslås det derfor at rådmannen gis fullmakt til å inngå avtale om trekkrettighet (kassakreditt).

2.14 Betalingsregulativ og prissetting av kommunale tjenester

Forslag til betalingsregulativ finnes under «Gebyrliste» i Framsikt. Satser på kommunale betalingstjenester øker i utgangspunktet med den kommunale deflatoren, som i regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2025 er anslått til 4,1 prosent.

Fra 1. august 2024 ble maksimalprisen i barnehagen redusert til 2 000 kroner per måned. Det ble også fra høsten 2024 innført 12 timer gratis SFO på 3. trinn, i tillegg til på 1. og 2. trinn, som ble innført tidligere.

Det er gjort endringer på Plan- bygg og geodata. Geodata er lagt ned som egen avdeling og oppgavene er fordelt til plan og byggesak. Dette har også medført endringer i oppbyggingen av gebyrregulativet. Alle endringer i gebyrenes størrelser er gjort for å gjenspeile selvkostprinsippet. Endringen er nærmere beskrevet i kapittelet "Gebyrliste".

Innen selvkostområdene vann, avløp, slam, feiing, forurensningsmyndighet og renovasjon endres prisene i henhold til selvkostkalkyler. For vann og avløp er det i k-sak 69/24 vedtatt ny gebyrforskrift fra 2025 som gir en del endringer i prismodell og flere gebyrkategorier i betalingsregulativet. Endringene skal føre til mer rettferdig fordeling av gebyrene mellom bolig-, fritids- og næringsabonnentene i kommunen, blant annet slik at alle abonnenter betaler en andel som står i forhold til deres nytte av infrastrukturen.

Normalgebyr for renovasjon økes med 32,2 prosent, og gebyr for feiing reduseres med 30 prosent fra 2024 til 2025. Kommunen hadde ved utgangen av 2023 positivt selvkostfond både på vann og avløp. Ut ifra anslag for 2024 og selvkostkalkylen som ligger til grunn for handlingsprogrammet, vil fondet for vann allerede bli brukt opp i 2024, og for avløp i løpet av 2025/2026.

For 2025 øker normalgebyret for vann med 27,3 prosent og avløp med 16,5 prosent. Tabellen nedenfor viser utviklingen i kommunale avgifter for en «normalhusholdning» fra 2024 til 2025. Med de endringer i gebyrene som er foreslått i handlingsprogrammet, vil samlet normalgebyr øke med 4 809 kroner fra 2024 til 2025. Økningen skyldes i hovedsak økte kapitalkostnader og økte utgifter hos MOVAR.

Følgende forutsetninger ligger til grunn for tabellen:

- For vann og avløp er gebyrene beregnet med utgangspunkt i et vannforbruk på 150 m³
- Renovasjonsgebyret er beregnet ut ifra 140 l restavfall, 140 l matavfall, 240 l Papp/papir, 240 l plast, 140 l glass/metall
- Feiing er beregnet med ett pipeløp

Tallene i tabellen er inkludert 25 prosent merverdiavgift for vann, avløp og renovasjon. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett for 2025 foreslått en reduksjon i merverdiavgiften på kommunale avgifter for vann og avløp fra 25 til 15 prosent gjeldende fra 1. mai 2025. Denne endringen er ikke innarbeidet i tabellen nedenfor.

	2 024	2 025	Endring i kr	Endring i %
Vann	7 548	9 609	2 061	27,3 %
Avløp	8 085	9 423	1 338	16,5 %
Renovasjon	4 882	6 455	1 573	32,2 %
Feiing	544	381	-163	-30,0 %
Samlet	21 059	25 868	4 809	22,8 %

2.15 Eiendomsskatt

Anslaget for eiendomsskatt økes med 21 millioner fra 2024 til 2025. Økningen er basert på at det gjennomføres ny taksering av eiendommer i 2024 med virkning fra 2025.

Vestby kommune har fra 2005 hatt eiendomsskatt på det som tidligere het «verk og bruk», og fra 2015 på næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jf. eiendomsskatteloven § 3 d.

Det følger av eiendomsskatteloven § 8 A-3, (2) at det skal være en alminnelig taksering i kommunen hvert tiende år. Fra 2025 er det således mulig å retaksere kommunes eiendommer for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 3 d. Taksten gjelder fra 01.01. i skatteåret, noe som betyr at selve takseringsjobben er utført i 2024.

Alternativt kan kommunen vedta å foreta en såkalt kontorjustering, jf. eiendomsskatteloven § 8 A-4. Kommunestyret vedtok den 11.12.2023, i sak 118/12, i punkt 16. «Det gjennomføres allmenn retaksring av næringseiendommer for eiendomsskatteformål i 2024 for skatteåret 2025, jf. eiendomsskatteloven § 8 A-3.» Arbeidet er nå i slutfasen.

2.16 Skatt og rammetilskudd

Forslaget til handlingsprogram bygger på regjeringen sitt forslag til statsbudsjett inkludert tilleggsforslaget som ble lagt frem 1. november. Dette gjelder også skatteanslaget. Nivået for kommunens skatteinntekter kan variere fra år til år sammenliknet med landsgjennomsnittet. Dette påvirker inntektsutjevningen i rammetilskuddet. For å redusere effekten av tilfeldige utslag, er det tatt utgangspunkt i KS sin prognosemodell som beregner et gjennomsnitt av skatt i prosent av landsgjennomsnittet for de tre siste årene. Dette gjennomsnittet er grunnlaget for skatteanslaget for den aktuelle perioden.

Rammetilskuddet består av en rekke komponenter og baserer seg på regjeringens forslag til statsbudsjett. KS sin prognosemodell, som baserer seg på statsbudsjettet, er benyttet til å beregne rammetilskuddet. Skjønnstilskuddet er redusert med 200 tusen kroner fra 2024 til 1,3 millioner kroner i 2025. Det er ikke budsjettet med skjønnstilskudd resten av perioden. Vekstkommunetilskudd er redusert fra om lag 6,4 millioner kroner i 2024 til 3,4 millioner kroner i 2025. I 2026 er vekstkommunetilskuddet ytterligere redusert til 2,7 millioner kroner. Det er ikke budsjettet med veksttilskudd i 2027 og 2028. Av rammetilskuddet utgjør 8,8 millioner kroner saker med særskilt fordeling. Dette gjelder bortfall/innlemming av øremerkede tilskudd i forbindelse med helsestasjon- og skolehelsetjenesten, ansvarsovertagelse innen barnevern og grunnskoletilskudd.

2.17 Investeringsprogrammet Igangsatte og nye prosjekter

På investeringsiden er det i stor grad videreføring av tidligere vedtatte investeringer. For mange av investeringene er det allerede inngått avtaler og kontrakter da prosjektene går over flere år. Utover selvkostprosjekter innen vann og avløp, er det i hovedsak infrastruktur i Vestby sentrum, inkludert ny rundkjøring Osloveien-Garderveien og ny avlastningsvei, som er lagt inn i budsjettet.

Vann og avløp

I planperioden er det til sammen budsjettert med investeringer på 559 millioner kroner innenfor vann- og avløpssektoren. Kommunen praktiserer selvkost innenfor vann og avløp. Dette medfører at investeringene inngår i avgiftsgrunnlaget for vann- og avløp som dekkes av kommunale gebyr og som blir betalt av abonnentene. Dersom kommunen ikke har full selvkostdekning, vil disse investeringene bli subsidiert av de innbyggerne som ikke har kommunalt vann og avløp. Investeringene er nødvendige for å skifte ut gammelt ledningsnett samt kunne klare å møte fremtidig utbygging i Vestby.

Et av de store prosjektene kommune skal gjennomføre de neste årene er byggingen av ny hovedvannledning gjennom Vestby. Hovedvannledningen vil gi større kapasitet og forsyningssikkerhet for innbyggere i Vestby kommune. Med den forventete befolkningsveksten og krav fra Mattilsynet om kontinuerlig leveranse av drikkevann, er det et behov for å styrke vannforsyningen i kommunen. Ledningen vil også være del av et større vannnettverk på tvers av kommunegrensene. Den første etappe, etappe 1 gjelder byggingen fra grensa mot Moss kommune og nordover til Liabråten. Her skal det legges et 800 mm rør med tilhørende infrastruktur. Det jobbes med å ferdigstille anbudsdokumentene og få på plass grunneieravtaler. Det planlegges oppstart med bygging etter sommeren 2025. I samme tid vil man også starte opp med reguleringen av etappe 2 som går fra Liabråten og opp til Hølen. I Handlingsprogrammet for 2025-28 er det avsatt 210 millioner kroner til byggingen av ny hovedvannledning.

Vestby sentrum

I vedtatt områdereguleringen for Vestby sentrum fra 2016 er det fastsatt rekkefølgekrav for utbyggingen av offentlig infrastruktur. Byggingen av offentlig infrastruktur gjøres gjennom vedtatt finansieringsmodell for Vestby sentrum. I finansieringsmodellen er kostnadene fordelt mellom utbyggere, som betaler et kronebeløp per kvadratmeter som bygges ut, og kommunen som også bidrar med finansiering. Litt forenklet bidrar utbyggerne med fire kroner per kommunale krone som legges ned i infrastruktur i sentrum.

Prosjektet med å opparbeide ny rundkjøring i krysset Garderveien x Osloveien, skal gi bedre trafiksikkerhet og flyt i krysset. Reguleringsplan for rundkjøring er vedtatt, og det arbeides med byggeplan. Rådmannen har i forhold til forrige handlingsprogram foreslått å fremskynde rundkjøringen i krysset Garderveien/Osloveien, slik at denne blir ferdigstilt så raskt som mulig.

I 2026 har rådmannen lagt inn midler til ny avlastningsvei i Vestby sentrum. Prosjektet gjelder opparbeidelse ny vei mellom Osloveien og Garderveien over Sundby, samt to rundkjøringer. Veien er for trafikken til og fra Sole og Garder. Hensikten er å bedre trafikkavviklingen ved Vestby sentrum syd og den planlagte rundkjøringen Osloveien x Garderveien. Reguleringsplanen ble vedtatt i 2022. Veien skal detaljprosjekteres og det må utarbeide byggeplan. Det er også behov for å gjennomføre grunnerverv.

Vestby havn

Havnas drift og budsjett i kommende planperiode er nå basert på at «Sørbysiden» tilbakeleveres til Sonskilen Båthavn AS fra 1. januar 2025, og at Son Spa AS har overtatt bryggen de leide av havna. Den reduserte driften gjenspeiles i reduserte inntekter, og reduserte utgifter. For at havna fortsatt skal være selvfinansierende, er det derfor nødvendig å nedbetale lån slik at rente og avdragsbelastningen blir redusert.

I forbindelse med salg av den ene brygga til Son Spa ble det forutsatt at salgssummen ble brukt til å nedbetale lån. Etter at det blir gjort, har havna et lånevolum på om lag 3,5 millioner kroner. Samtidig har havna et disposisjonsfond på om lag 12 millioner kroner. 5 millioner kroner av dette fondet er tenkt brukt som havnas andel av mudringen. Ved å løse inn resterende lån, vil havna ha et disposisjonsfond på om lag 3,5 millioner kroner. Etter rådmannens oppfatning vil dette være tilstrekkelig de nærmeste årene, men fondet bør bygges opp igjen slik at havna har en reserve når B-brygga, gjestehavna og bryggen ved Son Spa etter hvert skal renoveres eller byttes ut.

2.18 Buffere

I rådmannens budsjettforslag er det i 2025 satt av fire reserveposter. Generell reservepost på 20 millioner kroner, lønnsreserve på 30 millioner kroner, økte driftskostnader IKT på 15 millioner kroner, og administrasjon og ledelse på 5 millioner kroner. I tillegg er det satt av 25 millioner kroner til forventede økte pensjonskostnader fra 2026. Rådmannen vil komme tilbake til reserven for pensjonskostnader i handlingsprogrammet for 2026-2029.

Den generelle reserveposten skal dekke opp for eventuelle endringer i rammebetingelser, svikt i skatteinntang og andre driftsendringer. Reserveposten ble økt fra 15 til 20 millioner kroner fra 2023 til 2024. Reservepotten er videreført på 20 millioner kroner i hele perioden.

Lønnsreserven er økt fra 20 millioner kroner til 30 millioner kroner fra 2024 til 2025. Reserven skal dekke lønnsøkninger i sentralt og lokalt lønnsoppgjør i 2025. I statsbudsjettet er anslag for lønnsvekst i 2025 beregnet til 4,5 prosent. På det enkelte område er lønnskompensasjonen for sentralt og lokalt lønnsoppgjør i kap. 4, og lokalt lønnsoppgjør i kap. 3 og 5 for 2024 lagt inn. Lønnskompensasjonen inneholder også lønnsglidning. Størrelsen på lønnsglidningen varierer mellom områdene.

Det ble fra 2024 lagt inn en ny reservepost i budsjettet til dekning av økte driftskostnader til IKT. Den sentrale avsetningen er økt fra 10 millioner kroner i 2024 til 15 millioner kroner fra 2025, og er videreført i hele perioden. Reserveposten skal sikre finansieringen av økte IKT og digitaliseringskostnader.

Rådmannen har i handlingsprogrammet satt av en ny reservepost til administrasjon og ledelse med 5 millioner kroner i 2025, 8 millioner kroner i 2026 og 10 millioner kroner i 2027 og 2028. Det foreslås at rådmannen gis fullmakt til å fordele avsetningen og rapportere på fordelingen i tertialrapportene.

Som vist i tidligere avsnitt er Vestby kommune blant landets aller mest kostnadseffektive kommuner og blant de kommunene i landet med lavest kostnadsnivå. Felles for samtlige kommuner i landet de senere årene som driver mer effektivt og med lavere samlede kostnader enn Vestby kommune er at de bruker vesentlig mer enn Vestby kommune på administrasjon og ledelse. Rådmannen ser det ikke hensiktsmessig å heve ressursbruken på administrasjon og ledelse i Vestby kommune helt opp på nivå med de andre kommunene vi sammenlikner oss med, men presiserer at videre effektivisering, reduksjon av samlet kostnadsnivå og heving av den objektive kvaliteten på kommunens tjenester vil kreve en målrettet og begrenset styrkning av administrasjon og ledelse i Vestby kommune.

2.19 Netto driftsresultat

I planperioden utvikler netto driftsresultat seg slik:

	2 025	2 026	2 027	2 028
Netto drift i millioner kroner med generell reservepost i budsjettet	24 963	-10 078	-37 541	-47 018
Netto drift i % med generell reservepost i budsjettet	-1,31 %	0,52 %	1,95 %	2,44 %
Netto drift i millioner kroner uten generell reservepost i budsjettet	4 963	-30 078	-57 541	-67 018
Netto drift i % uten generell reservepost i budsjettet	-0,26 %	1,56 %	2,98 %	3,47 %

Rådmannen legger fram et forslag til handlingsprogram hvor det kreves omstilling og andre måter å jobbe på innenfor alle områdene. Den generelle reservepotten er videreført på 20 millioner kroner årlig. Det må sies at budsjettet er meget stramt, og det inneholder flere

omstillingstiltak. Den finansielle handlingsregelen kommunestyret har vedtatt tilsier et netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter på 1,75 prosent.

Handlingsprogrammet er utarbeidet i «faste priser», og som er et prinsipp kommunen har budsjettert etter siden 2003. Dette betyr at vi ikke fremskriver befolkningen, og heller ikke gjør noe anslag på hvilken vekst i frie inntekter kommunen vil få som en følge av demografiendringer og vekst i kommunesektoren. Denne måten å budsjettere på betyr at det legges inn økte driftskostnader som følge av endringer i tjenestebehov første året i handlingsprogrammet, men ikke i de tre siste årene. Som hovedregel vil denne måten å budsjettere på medføre at netto driftsresultat for et år blir bedre ved neste rullering. Om dette vil være tilfelle ved neste rullering, vil blant annet være avhengig av at vi lykkes med omstillingstiltakene som er lagt inn i denne rulleringen av handlingsprogrammet.

2.20 Utfordring ved neste rullering av handlingsprogrammet

Rådmannen legger fram et forslag til handlingsprogram 2025-2028 der netto driftsresultat er negativt det første året i perioden. Forutsetningene om eiendomsskatt og stor befolkningsvekst har vært to «grunnsteiner» i budsjettarbeidet over flere år, og har bidratt til at tidligere handlingsprogram frem til og med 2022 har blitt vedtatt uten betydelige driftskutt.

Arbeidet med handlingsprogrammet for 2025-2028 har vært krevende slik det har vært de siste årene. Regjeringens forslag til statsbudsjett og endringer inntektssystemet og skattefordelingen bidrar svært positivt, men er i seg selv ikke nok til å sikre Vestby kommune bærekraftig økonomisk utvikling i fremtiden. Rådmannen legger derfor fram et forslag til handlingsprogram hvor det forutsettes innsparinger, omstilling og nye måter å levere tjenestene på, samt streng budsjett disiplin.

Et sentralt punkt i arbeidet med nytt handlingsprogram har vært å fortsette arbeidet med å vri tjenesteytingen fra heldøgns omsorg til at flere kan bo hjemme med bistand fra hjemmetjenesten. Kostratall viser at vi har en høyere andel av befolkningen over 80 år som mottar heldøgnsomsorg enn kostragruppe 7 og landet uten Oslo. Samtidig viser kostratallene at vi har en lavere andel av befolkningen over 80 år som mottar tjenester i hjemmet enn kostragruppe 7 og landet uten Oslo. Det er avgjørende at vi lykkes med å fortsette denne vridningen fra heldøgnsomsorg til hjelp i hjemmet.

Kommunens gjeldsgrad medfører fortsatt at Vestby kommune er svært utsatt ved renteøkninger, dette i større grad enn de fleste kommuner vi sammenlikner oss med.

Fortsatt økende global usikkerhet, inflasjon som fortsatt er høyere enn inflasjonsmålet og økende risiko internasjonal økonomisk og politisk instabilitet medfører vesentlig mer usikkerhet og større risiko for svingninger rundt anslagene og estimatene handlingsprogrammene legger til grunn. En konsekvens av dette er økt behov for god likviditet, frie midler på disposisjonsfond og sentrale avsetninger for trygg håndtering usikkerhet i budsjettene.

I kommende handlingsprogram må man fortsette å lykkes med å skape robuste og bærekraftige velferdstjenester for Vestby kommunes innbyggere. Rådmannens syn er at dette best og mest effektivt gjennomføres ved å fortsette det gode arbeidet med grundige gjennomganger av kommunens tjenester og godt bearbejdede tiltak som sikrer videre utvikling av gode samskaptede tjenester for Vestbys innbyggere også i fremtiden.

3. ALTERNATIVER

Kommunestyret har flere alternativer. Det kan innføres generell eiendomsskatt, og eiendomsskatten vil da også omfatte hytter og boliger. Hvor stort inntekspotensialet som ligger i generell eiendomsskatt er ikke tilstrekkelig vurdert, men vil trolig være i størrelsesorden 20 til 22 millioner kroner per promille, dersom det ikke innføres bunnfradrag. Eiendomsskatten for næringsseiendommer ble økt fra 6 til 7 promille fra 2021 og kan ikke økes ytterligere.

Kommunen er så utsatt for renteøkning at rådmannen mener det ikke er noe realistisk alternativ å øke lånegjelden utover det som er nødvendig.

Slik den økonomisk situasjon er i handlingsprogramperioden anbefaler rådmannen på det sterkeste at nye driftstiltak salderes ved innarbeidelse av ytterligere innsparingstiltak slik disse fremkommer i vedlegg til rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028 eller kutt i foreslåtte tiltak fremfor finansiering fra fond. Vestby kommune er i rådmannens forslag til handlingsprogram avhengig av at fondene ikke reduseres mer enn det som allerede er foreslått.

Rådmannen er av den oppfatning at det ikke er noe alternativ å øke skatteanslaget eller anslaget på rammetilskudd.

4. KONKLUSJON

Norske kommuner, så vel som Vestby kommune, står foran betydelig utfordringer i årene som kommer. Demografi endringene med en stadig økende andel eldre i befolkning og en synkende andel av befolkningen i de yngre aldersgruppene er nå for alvor merkbare for både kommunens samlede ressursbehov og ressursfordeling. Kommunen må fortsette arbeidet med å legge om måten man gir innbyggerne tjenester på, samtidig som innbyggerne får de tjenestene de har krav på. Dette må gjennomføres uten økt behov for ressurser og økte kostnader.

Omstillingsprosjektet «45 i 25» går etter rådmannens syn nå mot slutten. Det vil i de kommende årene fortsatt være krevende økonomisk, men med god styring og fortsatt godt omstillingsarbeid på det fundamentet som nå er etablert, vil gi Vestby kommune den bærekraftige økonomien og tjenester med god nok kvalitet til kommunens innbyggere.

Vellykket varig omstilling er utfordrende og tar tid. Vestby kommune har ressurser og kompetanse til å gjennomføre omstillingen, men kommunen har ikke ressurser til å gjennomføre alle utredninger og omstillingstiltak samtidig. Gjennom fokuset på virksomhetsstyring må de tiltakene med størst sannsynlighet for å lykkes og som har størst effekt utredes og implementeres først. Samtidig må tjenesteneste styrkes gjennom økt samhandling, samskaping og forebygging. Uten fortsatt fokus på dette vil Vestby kommunes økonomiske bærekraft være under sterkt press også i årene som kommer. Økt samhandling, samskaping og forebygging krever øyne, hoder og hender for både å finne de gode løsningene så vel som å gjennomføre de effektivt, dette er ressurser Vestby kommune i dag ikke har tilstrekkelig av. Rådmannens syn er derfor at det er nødvendig med en varig, moderat og målrettet styrking av administrative og ledelsesressurser i Vestby kommune gjennom perioden. Vestby kommune har siden tidlig 2000-tall vært kjent for god budsjett disiplin og gode nøkterne styrkinger av sin virksomhet, dette vil være avgjørende også i fremtiden.

Det viktigste kommunestyret kan gjøre nå er å ikke binde opp for mye midler i fremtiden.

Rådmannens forslag til handlingsprogram inneholder ikke eiendomsskatt på bolig. Etter rådmannens syn vil det være fullt mulig å gjennomføre nødvendige omstillings- og endringstiltak slik at man unngår eiendomsskatt på boliger også i fremtiden. Dersom politisk nivå har ønsker om nye driftstiltak og investeringer utover det som ligger i rådmannens forslag må det enten kuttes ytterligere eller innføres eiendomsskatt.

Rådmannen vil derfor på det sterkeste fraråde investeringer ut over det som er foreslått inntil omstillingsarbeidet er sluttført. Rådmannen vil også på det sterkeste fraråde driftstiltak utover det som er foreslått inntil man har gjennomført omstillingsarbeidet og har oversikt over hva som må endres. Rådmannens klare oppfatning er at investerings- og driftstiltak som eventuelt innarbeides i tillegg enten må salderes med å reduseres andre poster, eller ved innarbeidelsen av ytterligere innsparingstiltak fra listen som er vedlagt rådmannens forslag til handlingsprogram 2025-2028.